Jaargang 116. Woensdag, 23 September 1857. No. 114.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD voor de Stad en Provincie Groningen.

Inspectie van Verlofgangers der Nationale Militie.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Gemeente Groningen, brengen ter kennis van al de **MANSCHAPPEN** der NATIONALE MILITIE, die zich met **Onbepaald Verlof** in deze Gemeente bevinden, om het even welke Provincie zij afkomstig zijn, met uitzondering van de hieronder vermelden, dat de **INSPECTIE** over die **VERLOFGANGERS** zal worden gehouden op **Donderdag den 1sten October 1857**, aanvang nemende des voormiddags te tien uur.

Dat, ten einde de Verlofgangers niet langer dan noodig op de Inspectie te doen verblijven, bepaald is, dat zij op den voormelden dag, ter bestemde plaats zullen opkomen in de navolgende orde, te weten:

te half tien uur, degenen wier Geslachtsnamen beginnen met de Letters A, B, C, D, E en F;

te elf uur, degenen wier Geslachtsnamen beginnen met de Letters G, H, I, K en L;

te twaalf uur, degenen wier Geslachtsnamen beginnen met de Letters M, N, O, P, R en S;

te een uur, degenen wier Geslachtsnamen beginnen met de Letters T, U, V, W en Z.

De bedoelde Verlofgangers worden bij deze gelast, om precies op het juiste, voor ieder hunner bepaalde uur bij de Korenbeurs alhier present te zijn, gekleed in uniform en voorzien van alle zoodanige Kleeding- en Equipementstukken, als bij het vertrek van het Corps aan hen mogten zijn gelaten, alsmede van hunne Zakboekjes en van de Certificaten Lett. H. H., welke zij van het Bestuur der Gemeente, tegen inhouding van hunnen Verlofpas, hebben bekomen; zullende door den Heer Lt. Kolonel Militie-Commissaris in deze Provincie een arrest van twee tot zes dagen worden opgelegd aan elken man, die zonder wettige redenen van de Inspectie mogt achterblijven.

Dat voorwendsels van onbekendheid met den tijd van de Inspectie, of van geene afzonderlijke Citatie te hebben ontvangen, zullen, evenmin als van afwezigheid in beroepsuitoefening, als wettige redenen voor het verzuimen der Inspectie worden gehouden, tenzij in het laatste geval de Verlofganger de vereischte toestemming daartoe verkregen en vooraf van zijne afwezigheid aan den Burgemeester behoorlijk kennis zal hebben gegeven, waaronder echter niet begrepen is het geval van vertrek naar buitenslands, als waaromtrent vergunning van hooger autoriteit wordt vereischt. Het wordt bij deze aan de verlofhebbende Manschappen der Nationale Militie wel uitdrukkelijk herinnerd, dat door de Departementen van Binnenlandsche Zaken en van Oorlog bepalingen zijn gemaakt ten aanzien van zoodanige Verlofgangers, die zich aan insubordinatie schuldig maken, of hunne Kleeding- en Equipementstukken mogten hebben verwaarloosd, hoezeer zij ook met hun Corps hebben afgerekend, en dat dus ten aanzien van dezen zal worden gehandeld, zooals daarbij is voorgeschreven, ten einde de schuldigen te straffen; alsmede dat het eagoorloofd is, om bij de Inspectie andere, dan hunne eigene Goederen te vertoonen, en eveneens, om die Goederen te voorzien van het merkteeken, waarmede hunne eigene Goederen bij het Corps voorzien zijn; zullende op deze ongeoorloofde handeling naauwkeurig worden toegezien.

Voorts worden al de manschappen der Nationale Militie, die zich met onbepaald verlof in de gemeente bevinden, bij dezen onderscheid, om het even tot welke ligting zij behooren en uit welke provincie zij afkomstig zijn, bij deze gelast om op voorschreven dag en uur ter bovengemelde plaats present te zijn; zijnde van deze inspectie alleen uitgezonderd de manschappen der ligting van 1853, die in de maand September aan de najaarsoefeningen hebben deel genomen, en de Milicien der ligting van 1856, die zich thans nog onder de wapenen bevinden, doch eerlang met verlof zullen worden gezonden.

GRONINGEN, 21 September 1857.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

ACCIJNS OP HET GESLAGT.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* doen te weten, dat door den Heer PROVINCIALEN DIRECTEUR van de DIRECTE BELASTINGEN, IN- en UITGAANDE REGTEN en ACCIJNSEN, bij missive van den 21sten dezer, no. 578, lett. E, aan hen medegeleid is geworden, dat Z. Exc. de MINISTER van FINANCIËN den Heer Directeur voornd., bij resolutie van den 19den dezer, no. 102, uit kracht van 's Konings daartoe verstrekte qualificatie, heeft gemagtigd om voorloopig en tot dat de bewaren tegen de bij des Ministers resolutie van den 20sten Augustus l.l., no. 64, gearresteerde nieuwe Tarieven voor het Geslagt voor *Groningen* zullen zijn onderzocht, het **TARIEF**, gearresteerd bij Koninklijk besluit d.d. 6den December 1852, no. 27, te doen **handhaven.**

BURGEMEESTER en WETHOUDERS maken de Ingezetenen tevens opmerkzaam, dat daardoor is komen te **vervallen** het slot hunner Publicatie van den 3den dezer, volgens 't welk het daarin vervat NIEUW TARIEF, te rekenen van den 1sten October e.k., van kracht zoude zijn.

GRONINGEN, 22 September 1857.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

De PLAATSELIJKE SCHOOLCOMMISSIE in de Gemeente *Groningen* brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat de **AANGIFTE** van **KINDEREN**, voor zooveel de **toegang** tot eene der **STADSSCHOLEN** en **STADS-ARMENSCHOLEN** in deze Gemeente tegen **den 1sten Januarij 1858** verlangd wordt, zal moeten geschieden gedurende de loopende maand **September**, bij den Onderwijzer der Nieuwe Ooster-Stadsschool, H. SUIDINGH.

GRONINGEN, 14 September 1857.

Namens de Schoolcommissie voornoemd:
A. OUDEMAN,
Secretaris.

NIEUWSTIJDINGEN.

NEDERLANDSCH OOST-INDIË.

BATAVIA, 25 Julij.

Sedert eenigen tijd werden de grenzen en afgelegen posten van het onder direct gouvernements beheer staande gedeelte van het eiland Timor, verontrust door invallen en strooptogten van den fettor van het naburige landschap Takaip, genaamd *Bakikooi*, die meende zich te beklagen te hebben over enkele zoogenaamde mardijkers van Koepang.

Daar deze fettor, ondergeschikt is aan den Keizer van Grootsonnebait, een vasal van het Nederlandsch-Indisch gouvernement, zoo werden door den resident van Timor herhaaldelijk pogingen aangewend, om, even als bij *Bakikooi* zelven, pogingen aangewend om de gerezen geschillen te vereffenen.

Bakikooi had echter zulk eenen invloed gekregen, dat hij zich sterk genoeg waande om het gouvernement het hoofd te bieden, en zijnen souverein, zelfs door bedreigingen, wederhield van onderhandelingen met den resident, waartoe deze zich had gegeven genegen te zijn.

Daar alle vreedelievende middelen om tot eene gewenschte schikking der geschillen te komen, uitgeput waren en de overmoed van den fettor van Takaip aanhoudend toenam, heeft z. exc. de gouverneur-generaal besloten tot het aanwenden van militaire middelen.

Dien ten gevolge zal op den 26sten Julij eene expeditie naar Timor vertrekken, bestaande uit een bataljon infanterie met de vereischte artillerie en sappeurs, onder bevel van den kolonel der infanterie *L. J. Kroll*, en onder den majoor van dat wapen *J. C. J. Smits*, als tweede kommandant. Ook Z. Ms. zeemagt zal aan de expeditie deelnemen; reeds zijn de oorlogsstoomschepen *Amsterdam* en *Merapi* daartoe bestemd.

— Een partikulier schrijven uit Batavia aan de *Utr. Ct.* meldt het volgende: De tijdingen uit Engelsch Indië hier bekend geworden hebben diepen indruk gemaakt. Wat daar thans gebeurt, moet ook ons de oogen geopend houden. Wel is waar is de toestand geheel anders op onze eilanden, als in Hindostan; voorzigtigheid is echter ook onze regering in hooge mate aan te bevelen, vooral in dezen tijd. Men vergete niet, dat het vuur van den opstand steeds geneigd is voort te woelen, en dat ook in Azië de zee dikwijls niet voldoende is om aansteking te verhoeden.

Het leger in Nederlandsch Indië, ofschoon niet sterk genoeg welligt, als men de belangrijkheid der kolonie in aanmerking neemt, wordt toch in den laatsten tijd meer in goede sterkte gehouden. — Onze scheepsmagt is altijd te gering en er ontbreekt zeker $\frac{1}{3}$ van de bij de begrooting bepaalde getalsterkte der schepen, die in O. Indië in active dienst moeten zijn. Men ziet dus ook vooral in deze tijden de aankomst van nieuwe schepen te gemoet.

— Binnen weinige dagen zal van Batavia naar China vertrekken Z. M. schroefstoomkorvet *Medusa*, kapitein luit.-ter-zee *G. Fabius*, ter bescherming der Nederlandsche onderdanen aldaar gevestigd, gedurende de verwikkelingen met de Europesche mogendheden. Die bodem zal overigens eene volstrekte neutraliteit hebben te bewaren.

BRITSCH-INDIË.

Naar mate er meerdere bijzonderheden bekend worden nopens hetgeen de jongste mail uit Indië heeft aangebragt, naar die mate wordt ook ongunstiger gedacht over den stand van zaken aldaar. Dagelijks vermeerderen de jobsboden, zoodat nu ook de Engelsche ministeriële bladen het noodlottige van den toestand niet langer kunnen verhelen. Zij wanhopen nog wel geenszins aan de eindelijke zegepraal der Britsche wapenen, doch ontveinzen evenmin, dat hetgeen nu bekend is geworden van het tooneel van den opstand, tot sombere beschouwingen stemmen moet.

Het zoo hoogst ongunstig berigt, dat het beleg voor Delhi door de Engelsche troepen opgebroken is, dat deze zich naar Agra teruggetrokken hebben en dat de generaal *Reed* aan de cholera overleden is, wordt nog niet nader bevestigd. Wij willen er dus voorloopig nog geen onbepaald geloof aan slaan, hoewel het niet onwaarschijnlijk is, als men overweegt, dat de cholera in de gelederen der Engelschen woedde, die bovendien ook door de uitvallen der belegerden niet weinig werden gedund. De *Express* wil daarentegen weten dat Delhi nog wel steeds in het bezit der opstandelingen was, maar dat men in 3 à 4 dagen een algemeenen storm verwachtte, daar groote versterkingen van troepen en artillerie waren aangekomen.

De *Indep. Belge* deelt een brief mede van zijnen correspondent te Bombay, van den 15den Aug., over den toestand der Engelschen voor Delhi. Daarin leest men, dat de verschillende uitvallen der belegerden te Delhi, aan de Engelschen duizende soldaten en officieren heeft gekost. Niettegenstaande die gevoelige verliezen, houden zij moed door het verlangen naar wraak. »Men kan zich — zoo schrijft die correspondent — zeer moeijelijk een denkbeeld vormen van de woede, die den Engelschen soldaat bezielt. Zijn vaderland, zijne familie, alles wat hem dierbaar is, hangt van den uitslag van den strijd af. De verwoesting van Delhi is dan ook eene besloten zaak. De gouverneur-generaal heeft aan de generaals bevel gegeven, in geene onderhandelingen met den Koning van Delhi te treden. Is de stad genomen, dan zal het hoofd der opstandelingen en zijne familie zoo lang in hechtenis blijven, totdat het proces kan plaats hebben. Intusschen mag men hier teregt zeggen, dat men geene menschen, die men niet in handen heeft, kan ophangen."

Aangaande de bewegingen van den generaal *Havelock* (een der onderwerpen waaraan men in Engeland het meeste gewigt hecht), waaromtrent de eerste telegrafische berigten zeer onduidelijk waren, blijkt thans, dat die dappere generaal, in acht dagen tijds met zijn leger 126 mijlen afgelegd en vier veldslagen geleverd heeft tegen een in getalsterkte overmagtigen vijand. Na den 16den Julij de opstandelingen onder *Nena Sahib* te hebben verslagen, is hij den 17den te Cawnpore gekomen en heeft daar de sporen van dien vreeselijken moord gevonden, welke op bevel van den beneden het dier gezonken opstandeling *Nena Sahib* aldaar had plaats gehad. Het hart beeft bij het lezen der verschrikkelijke bijzonderheden: 88 officieren en 190 man van het 8ste regement en 70 vrouwen, benevens 120 vrouwen en kinderen van het 32ste regement, alsmede de geheele Europesche en Christenbevolking van Cawnpore, ten getale van 400, vielen als slagtoffers dezer helsche euveldaad. De binnenplaats van het raadhuis, waarin *Nena Sahib* zijn hoofdkwartier hield en de vrouwen gevangen waren gehouden, was herschapen in eene zee van bloed. Eene menigte vrouwen, die gespaard werden om na eene schandelijke behandeling den dood te ondergaan, waren den vorigen dag vermoord geworden, benevens een aantal kinderen. De vrouwen werden van kleederen ontdaan, onthoofd, in een put geworpen, en toen werden de *levende* kinderen op de rompen hunner moeders en zusters gesmeten! De eenige Europeaan, die aan de slagting van Cawnpore is ontsnapt, schrijft aan zijn in Engeland wonenden broeder het volgende: »Het heeft Gode behaagd mij in het leven te sparen. Ik ben de eenige van alle Europeanen en van alle Christenen, die deze plaats bewonen, welke niet het leven er bij heeft ingeschoten: mijne vrouw, mijne dochter, al mijne vrienden en bekenden zijn vermoord en in stukken in een put geworpen. Alles komt mij voor, een vreeselijke droom te zijn;" enz.

Generaal *Havelock* bleef slechts een of twee dagen te Cawnpore en toog toen naar Bithoor, hetwelk hij door den vijand verlaten vond en aan de vlammen prijs gaf. Daarop is hij den Ganges overgestoken, om naar Lucknow te trekken; geraakte op den togt derwaarts drie maal met de opstandelingen uit Oude, die hem den weg wilden versperren, slaags, doch behield de overwinning op hen. Zijn leger, dat bij het verlaten van Bithoor uit 1600 weerbare mannen bestond, was intusschen door de cholera zoozeer gedund, dat hij niet terstond zijn zegevierenden togt tot Lucknow heeft kunnen voortzetten en genoodzaakt is geweest naar Cawnpore terug te keeren, ten einde er versterkingen af te wachten.

Die terugtogt van generaal *Havelock* heeft in Engeland vooral een ongelukkigen indruk gemaakt. Men weet uit de ondervinding wat de cholera vermag op een leger, als het lang in groote hitte, vermoeijende marschen en gevechten verkeerd heeft. »Het is dan ook te bejammeren, en geheel de beschaafde wereld zal er door worden bedroefd, zegt de *Times*, als men ziet, dat een klein leger van helden, 't welk onbegrijpelijke overwinningen heeft behaald in eene geregte zaak, 't welk ter ontzet oprukt van eene door barbaren belegerde stad, 't welk die bedreigde plaats tot op een dagmarsch is genaderd, zóó door eene ziekte wordt aangetast, dat het de in gevaar zijnde broeders aan hun lot moet overlaten, en op den weg terugkeeren, dien het pas zegevierend heeft afgelegd. Zoo zijn ze, na gedaan te hebben wat in menschelijke magt was, geslagen door de hand der Voorzienigheid. — Laat ons echter hopen, dat generaal *Havelock* zijne troepen weldra, na eenige rust, weder zal kunnen doen oprukken, om bij tijds Lucknow te ontzetten."

Die hoop schijnt reeds vervuld te zijn. Volgens de laatste tijdingen had generaal *Havelock* versterking ontvangen en had hij zich, na terugzending der zieke en gekwetste manschappen naar Cawnpore, den 1sten Augustus weder op weg naar Lucknow begeven, waar hij den 8sten hoopte aan te komen.

(De brigade-generaal *Havelock*, die thans in Indië zulk eene belangrijke rol vervult, is in 1795 geboren. Na zich eerst aan de studie der regtsgeleerdheid te hebben gewijd, heeft hij later, toen zijn vader door verkeerde speculatiën zijn zeer aanzienlijk vermogen had verloren, een officiers-patent verkregen. Acht jaren diende *Havelock* nu in Engeland, Schotland en Ierland. In 1823 vertrok hij naar Indië, maakte in het volgende jaar den eersten Birmanen-oorlog mede, na het einde waarvan hem eene bijzondere zending naar het hof van Ava werd opgedragen. Later maakte hij den oorlog tegen de Afghanen mede, waarover hij, even als over den oorlog tegen de Birmanen, een werk uitgaf. Hij heeft zich door onderscheidene roemrijke wapenfeiten naam gemaakt. In 1851 werd hij door lord *Hardinge*, aan wiens zijde hij in drie veldslagen gestreden had, tot generaal-kwartiermeester, vervolgens tot generaal-adjudant der koninklijke troepen in Indië benoemd. Merkwaardig is het, dat hij in al die gevechten geen enkele wond heeft ontvangen, ofschoon hij altijd in het heetst van den strijd gezien werd.)

Er liepen nog altijd geruchten dat *Nena-Sahib*, na zijne sterkte te Bithoor met zijne vrouwen en schatten te hebben verlaten, zich omgebragt zoude hebben, en ofschoon het belangrijke berigt van den zelfmoord dezes wreedaards, door wiens hand en op wiens bevel zoo vele Europeanen zijn vermoord, van andere zijde werd tegengesproken, geloofde men toch, dat dit gerucht op waarheid gegrond was. De *Morning Post* zegt daaromtrent, dat, indien men den verrader gekregen en hem aan den hoogsten palmboom van het Oosten opgeknoopt had, het blad zich er veel minder om verheugen zou. In dien zelfmoord toch meent het een bewijs te vinden, dat de moed der opstandelingen eindelijk voor wanhoop heeft plaats gemaakt. Een ander blad wenscht op hem eene buitengewone doodstraf toegepast te zien, indien het gerucht zich niet mogt bevestigen. In dat geval wenscht een derde blad hem met andere tijgers in eene kooi op den Tower te bewaren. En dit wordt in 1857 geschreven en gedrukt bij een volk dat voor vrijheid en verlichting strijdt en pleit!

Te Calcutta, de hoofdplaats van het eerste district van Bengalen en de zetel van het Engelsche bestuur, heerschte eene onbeschrijfelijke ongerustheid, en men was daar niet zonder vrees voor het uitbarsten van oproerige bewegingen bij gelegenheid van de godsdienstige feesten der Mohamedanen, die den 22sten Augustus een aanvang zouden nemen. Reeds hebben zich in die stad de voorteekenen van den opstand vertoont, niet alleen het 63ste regement ongeregelde kavallerie, maar zelfs de lijfwacht van den gouverneur-generaal heeft moeten ontwapend worden. De Engelschen in die stad hebben de ontwapening voor al de inlandsche troepen gevraagd; een bewijs hoe weinig op de trouw van deze gerekend wordt. De gouverneur-generaal heeft de vorming van een corps vrijwilligers gelast, waarin Engelschen en andere Europeanen zouden worden opgenomen, die door den opstand in hunne vreedzame bedrijven gestoord waren geworden en thans hunne diensten aan het gouvernement mogten aanbieden.

De vrees voor alle verdere gebeurlijkheden moet zoo groot zijn, dat te Calcutta ieder Europeaan, die er slechts eenigzins de gelegenheid toe heeft, den nacht aan boord der Engelsche schepen gaat doorbrengen en de meeste vrouwen en kinderen naar Engeland worden gezonden.

De Engelschen in Indië rekenen sterk op de aanstaande komst van hulp uit het moederland; maar de versche troepen die daar aankomen en aan het klimaat nog niet gewend zijn, zullen met nog een niet minder geduchten vijand dan de Hindoes te kampen hebben, met het regensaizoen namelijk, dat in het begin van Augustus aanvangt en inzonderheid voor de Europeanen zoo noodlottig is.

Onder de berigten van ongunstigen aard moet nog worden gevoegd, dat in Madras, het eenige presidentschap dat tot dus verre nog in 't geheel niet door den geest des oproers besmet was, ook eenige regementen aan het muiten zijn geslagen.

TURKIJE.

Thans komen er uit Moldavië weder berigten, die als zeker voorspellen, dat de voorstanders eener vereeniging der Donau-vorstendommen, bij de verkiezingen de zege zullen behalen; in Wallachije is aan den uitslag der verkiezingen in dien zin ook niet te twijfelen. Wat zal dan geschieden, als de vereeniging in de vorstendommen zoo algemeen wordt gewenscht? Zal men het traktaat van Parijs in zijne volheid naleven, en van dien wensch voldoende notitie nemen? Volgens den *Constit.* kan dit niet anders. De Oostenrijksche pers blijft echter beweren, dat men de Porte op dit punt niet mag weêrstreven, die in de vereeniging verkorting harer regten, vermindering harer magt ziet.

In een door de *Köln. Z.* medegedeeld schrijven uit Weenen van den 16den dezer leest men: »Door de jongste alhier ontvangen berigten uit Konstantinopel had men vernomen dat de Fransche gezant aldaar, de heer *de Thouvenel*, meer dan ooit het plan van de vereeniging der Donau-vorstendommen zoekt door te drijven. Thans heeft men de officiële bevestiging daarvan verkregen, naardien de voor weinige dagen alhier teruggekeerde Turksche gezant uit naam zijner regering soortgelijke mededeelingen gedaan en tevens bewijzen geleverd heeft, dat de Fransche commissaris *de Talleyrand*, die laatstelijk weder krachtdadig ten voordeele der unie werkzaam is, te dien opzigte geheel naar de instructiën zijner regering handelt. Onder deze omstandigheden houdt men het alhier voor niet waarschijnlijk, dat de zamenkomst der Fransche en Russische Keizers, voor zoo veel de kwestie der vorstendommen betreft, tot een voor alle partijen bevredigend resultaat zal kunnen leiden: men vreest in tegendeel dat ten gevolge van die conferentie de moeijelijkheden nog verergeren zullen, daar van den kant van Turkije, Oostenrijk en Engeland aan eene verandering van inzigten niet te denken valt.

— Brieven uit Triëst melden, dat de hinderpalen, welke tot nu toe de doorgraving van de landengte van Sues in den weg stonden, zijn verdwenen. Dit berigt moet op officiële gronden rusten. Van den anderen kant wordt gemeld, dat het initiatief der Oostenrijksche regering eene meer gunstige denkwijze bij het Engelsche kabinet heeft gewekt.

SPANJE.

Aangaande de ministeriële crisis wordt het volgende gemeld: Generaal *Lersundi* was bestemd tot gouverneur van Cuba; de eerste aanwijzing daartoe was door de Koningin met welwillendheid ontvangen, en generaal *Lersundi* maakte zich gereed voor het vertrek. In zijne afwezigheid hebben de vrienden van maarschalk *Concha*, in wiens plaats *Lersundi* moest komen, alles gedaan, om het gevaar van het hoofd huns vriends af te wenden. Toen nu voor een paar dagen het besluit tot ontslag van den maarschalk de Koningin werd voorgelegd, weigerde zij geheel onverwacht de teekening. *Narvaez* bood ook namens zijne mede-ministers dadelijk zijn ontslag aan; de Koningin antwoordde echter, dat zij *Concha* niet wilde vervangen zien, maar evenmin hare ministers wilde missen. Deze bleven er echter op aandringen, doch vruchteloos. Zij besloten toen zich tegen wil en dank terug te trekken, als er niet voldaan werd aan de teekening van het besluit, ofschoon generaal *Lersundi* dadelijk na zijne benoeming zou bedanken; buitendien zou men eischen de verbanning van een der meest intriguerende hovelingen, en de verwijdering van eenige bijzondere vrienden van *Concha*.

Wat hiervan de gevolgen zullen zijn, is onbekend; een nieuw kabinet kan niet opstaan, zonder dezelfde eischen te

stellen, of het is verzekerd weldra te vallen. Misschien komt men wel in eene reeks van zwakke kabinetten, die slechts kómen om te verdwijnen en den staat van zaken in Spanje, helaas, steeds ongelukkiger te maken. Het hof-kabaal is te Madrid altijd het grootste en onoverkomelijkste kwaad voor de ministeriën.

Volgens een telegrafisch berigt, was de ministeriële crisis afgeloopen. De ministers behouden hunne portefeuilles. Men gelooft dat de generaal *Lersundi* minister van marine zal blijven. Voorloopig is afgezien van de terugroeping van den generaal *Concha*.

DUITSCHLAND.

In de 12de zitting van de vereeniging van Evangelische Christenen uit alle landen, sprak de hoogleeraar *Plitt*, uit Heidelberg, over het *regt der Evangelische belijdenis.* Hij doorliep de verschillende tijdperken der kerkelijke ontwikkeling en van het kerkelijk regt, en vatte het resultaat in de volgende drie punten zamen: 1) Wij zijn overtuigd, dat ieder mensch, die zich in zijne godsdienstige betrekking volstrekt van God afhankelijk stelt, met hetzelfde regt vrij is van elk menschelijk gezag; 2) wij gelooven, als een gevolg der eerste stelling, dat de vrijheid van geweten niet gevaarlijk is voor de welvaart van een staat, noch zondigt tegen de openbare zedelijkheid; en eindelijk 3) zijn wij overtuigd, dat de vrije godsdienst-belijdenis noch de regten van den staat, noch die der kerk verkort, en bidden derhalve, dat de vrijheid van geweten overal erkend moge worden.

In de dertiende zitting werden weder eenige verslagen omtrent den zendingsarbeid in onderscheidene landen uitgebragt. Aan het slot van deze zitting werd door de heeren *Looman* van Amsterdam, en *van Lynden* van Arnhem, het woord gevoerd, om aan het congres de groete hunner landgenooten te brengen.

Donderdag heeft de vereeniging hare eindzitting gehouden. Deze zitting, waarin ook ds. *Jamieson* van Amsterdam, als spreker optrad, werd weder door den Koning en eenige leden van het koninklijk gezin bijgewoond.

De nu geëindigde vergadering bestond uit 1254 leden, als: uit Europa 1222 leden, uit Azië 3, uit Afrika 3, uit Amerika 23 en uit Australië 3. Uit Nederland woonden 10 personen de vergadering bij.

— Het internationale weldadigheidscongres heeft Woensdag te Frankfort zijne derde zitting gehouden. Hierin bragt de commissie belast met het onderzoek van een voorstel nopens de oprigting eener permanente internationale maatschappij van weldadigheid, tot welke commissie ook de heer mr. *W. de Sitter* uit Groningen behoorde, haar rapport in de Fransche en Duitsche talen uit. Daarin verklaarde zij zich voor de oprigting eener zoodanige maatschappij, in welke uit alle staten, medeleden zouden worden opgenomen, die regtstreeks met een centraal hoofdbestuur in correspondentie zullen hebben te treden. Dit hoofdbestuur (zamengesteld uit 12 tot verschillende natiën behoorende leden) zal te Brussel zijnen zetel hebben en elk halfjaar gehouden worden, een in de Fransche taal geschreven blad uitgeven en wijders briefwisseling onderhouden met zijne alom te benoemen speciale agenten en ook mededeelingen van alle medeleden ontvangen. De vergadering vereenigde zich zonder stemming met dit rapport der commissie.

In de vierde zitting van het congres werd eene warme discussie gevoerd over de redevoering en de voorstellen van den matigheids-apostel *Böttcher*, van Kirchrode bij Hannover. Voornamelijk betrof die discussie de voorstellen: dat het congres zou verklaren: 1) dat sterfte, pauperisme en misdaden door het gebruik van sterken drank vermeerderd werden; 2) dat daardoor de voedingsmiddelen worden verminderd en in prijs stijgen; 3) dat het wenschelijk ware, dat regeringen en bijzondere personen alle middelen te baat namen het gebruik van sterken drank te voorkomen. Onder de bestrijders van punt 1 en 2 bevond zich in de eerste plaats de heer *Schubert*, van Koningsbergen, die beide punten onwetenschappelijke gemeenplaatsen noemde, en beweerde dat het beneden de waardigheid van het congres is ze nog eens uit te spreken. Punt 3 werd dus gewijzigd: »Het congres zal zijn afschuw van het gebruik van sterken drank zoo sterk mogelijk uitspreken, doch de regeringen behooren niet tusschen beide te komen om die pest der maatschappij te bestrijden, omdat dit tot beperking der individuele vrijheid zou kunnen leiden," en toen aangenomen.

Vrijdag hield het congres zijne vijfde en laatste zitting. Na afloop der werkzaamheden is besloten dat het congres in het volgende jaar niet zal bijeenkomen.

— Naar men verneemt, hebben de kleermakers in Hannover eene vereeniging opgerigt met het doel om zich voortaan door het bekend maken der namen van slechte betalers en ligtzinnige schuldenmakers wederkeerig voor verliezen te vrijwaren.

— Vrijdag voormiddag werd te Bonn de eerste zitting van de 33ste vergadering van Duitsche natuur-onderzoekers plegtig geopend. Er waren reeds ongeveer 800 geleerden uit alle landen en werelddeelen tegenwoordig. Met genoegen verneemt men, dat de heer *von Siebold*, afgevaardigde uit Nederland, voor de 2de afdeeling der vergadering met algemeene toejuiching tot president is benoemd geworden.

— Tegen het onlangs door den Keizer van Oostenrijk uitgevaardigde bevel, om de ééne zijde van alle vaandels des keizerlijken legers met het beeld der onbevlekte ontvangenis te versieren, zijn door de betrokkene regements-kommandanten bedenkingen geopperd, uit aanmerking van de gemengde geloofsbelijdenis der manschappen van sommige regementen.

DENEMARKEN.

De pogingen van Denemarken, om de aangelegenheid der hertogdommen te regelen, hebben ook in Lauenburg schipbreuk geleden. De Stenden van Lauenburg namelijk, die den 9den in eene buitengewone zitting vereenigd waren, zijn reeds weder uiteengegaan, na slechts enkele zittingen gehouden te hebben, daar de koninklijke commissaris niet verkoos te antwoorden op interpellatiën, waarvoor hij van geene instructiën voorzien was. De Stenden hebben nu besloten om hnnne grieven voor den Duitschen bondsdag te brengen.

— Te Upsala woedt de cholera zeer hevig, te Christianstad zijn reeds meer dan 300 personen, waaronder drie geneesheeren, aan de ziekte bezweken. Te Stokholm is de ziekte ook verschenen, doch in ligten graad.

ZWEDEN.

De Storthing te Christiania heeft met eenparige stemmen hare goedkeuring verleend aan het voorstel des Konings, dat, gedurende de ziekte van Z. M., de kroonprins als regent het bewind zal voeren. Ook de commissie uit de Zweedsche wetgevende vergadering heeft zich met 18 tegen 5 stemmen met hetzelfde voorstel vereenigd.

GROOT-BRITTANJE.

De gouverneur van de Kaap de Goede Hoop is aangeschreven om alle beschikbare troepen naar Indië te zenden. Er zijn drie schroefstoombooten van 1000 ton naar de Kaap gezonden.

Het 33ste reg. artillerie en het 4de reg. hebben bevel bekomen om van Mauritius naar Bombay te vertrekken.

— De opperbevelhebber des legers heeft bekend gemaakt, dat de regering aan den brigade-generaal *Havelock* eene verhooging van tractement van 100 £ 's jaars heeft toegekend, ter belooning van zijne tot dusver in Indië bewezene uitstekende diensten.

— In den *Times* wordt de opmerkzaamheid gevestigd op den toestand der vesting Aden, dezen aan Engeland toebehoorenden sleutel van de Roode zee en alzoo van de overlandpost. De bezetting bestaat op dit oogenblik uit 30 artilleristen, 100 Europesche officieren en 1000 Indische cipaijers. Bij de vrees dat ook de oproerige geest tot deze kan overslaan en de zoo versterkte plaats in hun bezit kan komen, wordt het wenschelijk geacht eenige honderden Europesche soldaten derwaarts te vervoeren.

— Te Belfast is eene algemeene huiszoeking naar wapenen bewerkstelligd. Vele schijnen verborgen gehouden te worden of naar buiten gezonden te zijn. De krijgsmagt en de politie zijn aanmerkelijk vermeerderd om de rust te bewaren. Van de laatste zijn vier man gestraft, omdat zij deelnamen aan de opschudding en zich aan de zijde der Protestanten schaarden. De omstandigheid dat de politie partij koos, baarde ongerustheid.

— In gevolge eene nieuwe postovereenkomst tusschen België en Engeland gesloten, zal de port der brieven met den 1sten October tusschen beide staten voor gefrankeerde 40, voor ongefrankeerde 80 centimes wezen (20 en 40 cent Hollandsch); de brieven mogen daartoe 15 grammen wegen. — Voor gedrukte stukken zal de port 10 centimes (5 cent) wezen voor een pak dat niet meer dan 50 grammen weegt.

— Men wordt in Australië meer en meer ongerust over de groote menigte Chinezen, die de kolonie overstroomen. Reeds zijn ruim 60,000 in de omstreken van Victoria met het gouddelven bezig, terwijl andere duizenden in Zuid-Australische havens aan wal zijn gekomen. Blijft dit zoo voortgaan, dan zal vóór het einde des jaars het aantal mannelijke Chinezen dat der Europeaansche goudzoekers evenaren, zoo niet overtreffen. Het koloniaal gouvernement is ernstig op afdoende maatregelen bedacht om dien stroom der landverhuizing eenigzins af te wenden, daar er ten gevolge hunner geaardheid ernstige rustverstoring van die menigte Chinezen te duchten is.

FRANKRIJK.

De Keizer vertrekt den 24sten naar Stuttgart en zal den 28sten in het kamp van Chalons teruggekeerd zijn. De zamenkomst met den Keizer van Rusland zal dus slechts van korten duur zijn.

Aangezien de Keizerin van Rusland om redenen van gezondheid haren gemaal niet naar Stuttgart kan vergezellen, zal ook de Fransche Keizerin de reis naar die stad niet medemaken.

— De hertog *van Cambridge*, de opperbevelhebber van het Engelsche leger, is, vergezeld van zijne adjudanten, den 17den dezer in het kamp van Châlons aangekomen en door den generaal *Fleury*, adjudant van den Keizer, ontvangen. De hertog is met eene eerewacht der *cent gardes* van Z. M. in het kamp aangekomen en zal eenige dagen bij den Keizer vertoeven, om de groote manoeuvres bij te wonen. Lord *Cardigan* is, op uitnoodiging van den Keizer, insgelijks in het keizerlijk kwartier aangekomen. In den loop van den dag heeft de Keizer, in gezelschap van den hertog *van Cambridge* en vergezeld van den maarschalk *Vaillant*, de verschillende gedeelten van het kamp bezocht. De hertog is overal met gejuich door de troepen ontvangen.

— De *Courrier de Paris* zegt mededeeling te hebben ontvan eenen brief uit Pondichéry, volgens welken zich ook dáár een bedenkelijke geest onder de Mohamedaansche bevolking zou openbaren. Zij hadden het voornemen aan den dag gelegd om, in strijd met het bestaande verbod, binnen de stad en wel juist vóór de Roomsche kerk, eene godsdienstige plegtigheid te verrigten, en daar de gouverneur geene andere magt dan 30 Cipayers ter zijner beschikking had, was hij niet in staat zich daartegen te verzetten. »Maar" zegt de *Courrier*, »de Franschen zijn niet gewoon zich gedwee aan zulke beleedigingen te onderwerpen, en daar zij in China eene voldoende krijgsmagt hebben, zullen de woelige Muzelmannen hunne dwaling te laat inzien."

Het *Journal des Débats* herinnert dat Frankrijk op het vaste land van Indië nog vijf stations of handelsposten bezit, »die, zegt het, voor verdere uitbreiding vatbaar zijn; te weten Pondichéry, met 60,000 inwoners, Chandernagor, Karikal, Yanaon en Mahé. De drie eerste zijn aan de landzijde geheel of ten deele van wallen omringd en zouden des noods een beleg kunnen doorstaan. De bezetting dier etablissementen bestaat uit twee compagniën cipayers, die door Europesche officieren aangevoerd worden, en meer als eene soort van gewapende politie dan als militaire magt beschouwd moeten worden."

— De officiële dagbladen zijn uitgenoodigd, om met meer warmte te spreken over den ongelukkigen toestand der Engelschen in Oost-Indië. De regering zal van hare deelneming in de gebeurtenissen aldaar doen blijken, door het uitgeven van eene kaart van Indië, als gratis-bijvoegsel tot den *Moniteur*.

Er zijn dan ook sommige Fransche dagbladen die het waarlijk al te bont maken. Vooral de *Univers*, die onophoudelijk tegen het gedrag der Engelschen in Indië te velde trekt en die zelfs zoover gaat van te zeggen, dat Engeland niets heeft gedaan in Indië, hetwelk overeenkomstig is met den geest van het Evangelie, *omdat het een Protestantsche staat is en als zoodanig de slaaf der stoffelijke belangen* en dat het daarom Indië *zal verliezen.* Ook Nederland wordt *als een Protestantsche staat* in dit betoog van den ultramontaanschen schrijver niet vergeten. Na te hebben aangevoerd, dat het thans blijkt dat ketterij, tribune, drukpers-vrijheid en parlementaire regeringsvorm geen staatkundige vastheid geven; dat de Cipayers tegen die theoriën opkomen met onwederstaanbare argumenten en dat de verstandige Katholijken er dan ook nooit aan hebben getwijfeld, of eenmaal zou de waarheid aan het licht komen, zegt de *Univers*, dat Engeland thans gestraft wordt en dat eenmaal ook van de Nederlandsche natie rekenschap zal worden gevraagd voor de door haar opeengestapelde schuld. Dergelijke dwaze redeneringen zullen wel geene wederlegging behoeven.

Nog mag als een blijk van den haat dien de Fransche dagbladpers tegen Engeland laat blijken, worden aangehaald, dat de *Gazette de France* een artikel bevat, waarin het Rusland aanspoort, om gebruik te maken van den opstand in Indië, om zich op Engeland te wreken.

De Fransche dagbladpers wordt echter in dezen nog overtroffen door die van Ierland. Zoo durft een veelgelezen blad van de Katholijke partij in dat land, de *Freemans Journal*, zich aldus uit te laten:

»Aangenamer dan de stem der liefde, is de tijding van Engelands nederlagen voor het hart des Ierschen volks. Geen Engelsch schip dat vergaat, geen Engelsch generaal die vermoord wordt, geen Engelsch bataljon dat geslagen en in de pan gehakt wordt, geen Engelsche ramp bestaat er, waarover Ierland niet tevreden is, die Ierland niet een onuitsprekelijk genoegen doet. Waar ook Engeland het zwaard trekt of de lont ontsteekt, bidt Ierland voor zijne nederlaag."

BELGIË.

Terwijl de Fransche *Moniteur* de geruchten logenstraft betreffende het aanwerven van vreemdelingen voor het Britsche leger in Indië, maken twee officieren van het Belgische leger zich gereed om in dat leger te dienen. Een correspondent van de *Amst. Ct.* uit den wensch, dat ook de Belgische minister van oorlog in het Engelsche leger moge dienst nemen. Zijn vertrek zou inderdaad eene groote verligting wezen, vooreerst voor het leger en dan voor de schatkist. Generaal *Greindl* toch is onophoudelijk geplaagd door eene zucht tot verandering, vooral wat de militaire uniformen betreft. Na ze reeds verscheidene malen te hebben veranderd sedert hij aan het bewind is gekomen, heeft hij thans bij eene nieuwe beschikking de *tenue* hersteld zoo als hij ze vond toen hij minister werd. Deze laatste gril zal den staat niet minder dan 400,000 fr. kosten voor het aanstaande jaar, zonder te spreken van de opofferingen die er aan de militairen door zal worden opgelegd.

— Uit Gent wordt gemeld dat een gedeelte der werklieden den gestaakten arbeid in de fabrijken hervat hebben, maar dat de meesten bij hunne weigering blijven, om zonder de verlangde verhooging van arbeidsloon voort te werken.

De gemeenteraad van die stad heeft Zaturdag met 17 tegen 12 stemmen besloten dat een adres aan den Koning zal worden gerigt, om de intrekking te verzoeken van het koninklijk besluit van den 31sten Augustus, op grond van regtskundige en andere onnaauwkeurigheden, waarop het berust. Met 19 tegen 9 stemmen is wijders besloten, dat er geene reden bestond, om zijn leedwezen te betnigen daarover, dat de burgemeester aan den raad omtrent de tusschenkomst van het leger op den 30sten Mei onjuiste verklaringen heeft gegeven.

NEDERLAND.

STATEN GENERAAL.

Opening der gewone Vergadering van 1857—1858.

Vereenigde Zitting der beide Kamers.

Zitting van Maandag den 21sten September.

Te 1 uur opende Z. M. op de gebruikelijke, bij het programma vastgestelde plegtige wijze, de vereenigde zitting der Staten Generaal en hield te dier gelegenheid de volgende Troonrede:

MIJNE HEEREN!

Het is mij eene groote voldoening u te kunnen verzekeren, dat onze betrekkingen met de andere mogendheden bij voortduring getuigen van goede verstandhouding en welwillendheid.

De zee- en landmagt blijven mij alle reden van tevredenheid geven; zij hebben in Neêrlandsch Indië nieuwen krijgsroem verworven.

De aanvankelijke uitbreiding van het materiëel der marine belooft goede gevolgen.

De Oost-Indische bezittingen, het verheugt mij zulks te kunnen zeggen, nemen onder den invloed van ongestoorde rust in schier al de deelen van ons gebied in welvaart toe.

De afschaffing der slavernij in 's Rijks West-Indische Koloniën zal andermaal tot een punt van uwe overwegingen worden gesteld.

De afgeloopene winter ging, dank zij der Voorzienigheid, voorbij zonder dat dijkbreuken of overstroomingen des vaderlandschen bodem teisterden.

In het algemeen is de toestand des lands van dien aard, dat men zich er over mag verheugen.

Handel, scheepvaart, landbouw en vele takken van nijverheid leveren bevredigende uitkomsten op.

Eene buitengewoon langdurige droogte, door een koud voorjaar voorafgegaan, bleef wel is waar niet zonder nadeeligen invloed op onderscheidene gewassen; vooral is hierdoor het veevoeder schaarsch, maar desniettemin is er nog overvloedige reden om voor den oogst van dit jaar dankbaar te zijn.

De veiligheid des lands en de stoffelijke welvaart der natie te vermeerderen, blijft steeds mijn ernstig streven.

Ik voed het vertrouwen, daarin door u te worden ondersteund, onder anderen met betrekking tot het bevorderen van den aanleg van spoorwegen. De moeijelijkheden voor bijzondere personen, om, onder de bestaande omstandigheden groote kapitalen voor openbare werken bijeen te brengen, maken het noodzakelijk krachtige ondersteuning te verleenen.

Door het toenemend gebruik van den rijks-telegraaf stijgen aanhoudend de inkomsten van dit belangrijk middel van mededeeling. Er zal voortgang gegeven worden aan het stellen van meerdere lijnen en het openen van meerdere kantoren.

Terwijl de opbrengst van de meeste belastingen blijft aangroeijen en de schatkist, ook door de ruime baten welke de Overzeesche bezittingen opleveren, in gunstigen toestand verkeert, is mijne aandacht voortdurend gevestigd op de gemeente-financiën. Uit hoofde van het groot gewigt voor vele gemeenten daarin gelegen, beveel ik uwer bijzondere belangstelling aan de tot dat onderwerp betrekkelijke wetsvoorstellen, welke nader zullen ingezonden worden.

De veelomvattende taak der invoering van de wet op het lager onderwijs, zal de voorbereidende werkzaamheden tot regeling der overige deelen van het onderwijs niet uit het oog doen verliezen. Bij de uitbreiding van de stoffelijke welvaart der natie, is het eene dubbele behoefte hare zedelijke en verstandelijke ontwikkeling niet te doen achterstaan.

Het zoude voor de zekerheid onzer regterlijke instellingen en de verbetering harer werking eene weldaad zijn, indien de nadere overweging van het ontwerp van wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie, deze aangelegenheid, door gemeen overleg, tot een gewenscht einde bragt.

Ons gevangeniswezen wordt met ijver onderzocht, ten einde daaromtrent in verband met de behandeling van het Wetboek van Strafregt, dat in bewerking is, tot een vast stelsel te kunnen geraken.

Uit aanmerking van het aanzienlijk getal van belangrijke wets-ontwerpen, welke onafgedaan hebben moeten blijven, en alsnu op nieuw aan uwe overweging te onderwerpen zijn, zullen er betrekkelijk minder nieuwe wets-voordragten worden aangeboden.

Het gewigt uwer werkzaamheden, Mijne Heeren! zal er niet te minder door zijn. Ook deze vergadering zal der wetgevende magt ruime gelegenheid aanbieden, om het vaderland aan zich te verpligten.

Moge de tijd van vrede en voorspoed, welken wij genieten, door ons worden gebezigd op eene wijze welke getuigt van onze dankbaarheid voor groote zegeningen, en van onze warme gevoelens voor het dierbare vaderland.

Hiertoe ondersteune ons de Allerhoogste!

Ik verklaar deze vergadering der Staten Generaal te zijn geopend.

— Morgen ochtend zullen de beide Kamers der Staten-Generaal eene zitting houden, om hare voorloopige werkzaamheden aan te vangen. Bij de Tweede Kamer zal alsdan worden overgegaan tot het zamenstellen van eene lijst van drie kandidaten voor het voorzitterschap der Kamer gedurende de tegenwoordige zitting, waaruit de Koning eene keuze zal doen.

's GRAVENHAGE, 21 September.

Bij kon. besluiten van den 17den is benoemd tot kantonregter te Bergen op Zoom, jhr. mr. *F. X. Verheijen*, advokaat te 's Hertogenbosch; en zijn op hun verzoek eervol ontslagen: *J. M. Batta*, als procureur bij het prov. geregtshof in Limburg; *P. C. Sonstroom*, als griffier bij het kantongeregt te Amsterdam (4de kanton), en *G. Larink*, als griffier bij het kantgeregt te Enschedé.

— Met het oog op den wensch, dat gelijk dit in andere landen plaats vindt, zoo ook bij ons aan de beambten der postkantoren gelegenheid worde gegeven, om ten minste voor een gedeelte den Christelijken rustdag te vieren en de openbare godsdienstoefening, waarvan thans velen door hunne ambtsbezigheden verstoken zijn, bij te wonen, heeft de minister van financiën, daartoe door den Koning gemagtigd, besloten tot het nemen van eene proeve, in hoeverre de vervulling van dien wensch met het algemeen belang overeen te brengen is. De minister heeft dus de directeuren der postkantoren verzocht door de invulling en spoedige toezending van eene bijgevoegde tabel, te dienen van hunne consideratiën omtrent de wijziging, waarvoor zij de dienstregeling van hun kantoor op den Zondag, in afwijking van de andere dagen der week, vatbaar achten, met inachtneming van eenige punten, daarbij opgegeven.

— Mogten reeds volgens kon. besluit van den 27sten Sept. geene loten in de staatsloterij worden verhuurd, voor zoo veel de nommers betreft welke *na* de trekking van de *eerste* week der *vijfde* klasse nog moeten worden uitgetrokken, — thans is bij kon. besluit van den 12den dezer dat verbod mede van toepassing verklaard op de nommers, welke *in* de *eerste* week der *vijfde* klasse worden uitgetrokken. Dit besluit komt in werking met de 234ste loterij.

— Volgens eene dépêche uit Madrid, heeft de prins van Oranje den 16den bij de Koningin van Spanje gedineerd.

— Uit Luxemburg wordt van den 17den geschreven, dat de oppositie in de districts kiesvergaderingen heeft gezegevierd. Van de 15 kandidaten, die thans gekozen zijn door burgers die meer dan 125 franken belasting betalen, behooren er 13 tot de oppositie. Rekent men daarbij, dat ook de eerste verkiezingen, in twee trappen, voor vier weken gehouden, waardoor de andere helft der kamer wordt te zaâm gesteld, niet geheel ten voordeele der regering zijn uitgevallen, dan zal in de kamer de sterkte der oppositie 18 leden wezen, tegen ten hoogste 13 regeringsleden. Men ziet hoe met alle kuiperijen het bestuur dus weinig genade bij de bevolking heeft kunnen vinden.

AMSTERDAM, 21 September.

Schier ieder nieuw berigt wegens de gebeurtenissen in Engelsch Indië brengt tijding mede omtrent het lijden en de folteringen der ongelukkigen, die, als slagtoffers voor hun vaderland, den wreedsten en smadelijksten dood sterven. Bij zooveel leeds vraagt de menschlievendheid niet naar landaard of naar bijkans traditionele volks-veeten, zij tracht te lenigen waar het mogelijk is en de tranen te droogen die vloeijen moeten langs de wangen van hen, die diep beklagenswaardig, hunne natuurlijke beschermers of bezittingen verloren. Zeker, het is niet vreemd, dat ook buiten de grenzen van het Engelsche gebied de handen van vorsten en burgers zich openen om offers te brengen op het altaar der algemeene menschenliefde en evenmin dat uit Nederland eene stem opgaat om, harer waardig, daartoe mede te werken.

Wij geven daarom met opregte belangstelling kennis van het door een, bij ons onbekende, geopperd denkbeeld, om in de hoofdstad van Nederland eene commissie te vormen, met het doel, om zich te belasten met het ontvangen der bijdragen onzer landgenooten, ter tegemoetkoming van de rampen, die zoo vele natuurgenooten in Engelsch Indië treffen. Naar onze meening, is zelfs de herinnering aan den nood van zoo velen onder ons, nog laatstelijk in 1855, en aan de vele bijdragen toen ook uit den vreemde ontvangen, onnoodig om dat denkbeeld ingang te doen vinden. (*Hand.bl.*)

— Wij vernemen dat een onzer landgenooten in den staat Tenessee (Ver. Staten van Noord-Amerika) land heeft gekocht, met oogmerk om daar eene kolonie en stad te stichten van Nederlanders, die hier of half of geen brood kunnen verdienen en daar 1 à 5 doll. daags bij matigen arbeid konden hebben. Het plan, om daardoor den minderen stand alhier te verligten, is hoogst aanbevelenswaardig. Wat is Chicago niet geworden, waar duizende Nederlanders zoo hoogst gelukkig zijn gevestigd? Wat is nu weder Walhalla in Nieuw Carolina verrezen, van arme, nijvere Duitschers, die daar rijk zijn geworden, na een paar jaren noeste vlijt en geringe behoeften?

ASSEN, 22 September.

Zaturdag heeft het hof alhier uitspraak gedaan in het voor hetzelve aanhangige regtsgeding tusschen de stad Groningen en de gebr. *Harding* te Onstwedde. De eigenlijke kwestie loopt over het plaatsen van eene hut op grond die de stad Groningen beweert aan haar toe te behooren, terwijl de gebroeders *Harding*, die in het bezit zijn, daarvan beweren eigenaren te zijn.

bij de regtbank te Winschoten was in dit geschil ongunstig beslist op een van de zijde van de stad Groningen opgeworpen incident tot getuigen-verhoor; hiervan werd geappelleerd aan het hof van Groningen, waarbij echter geen genoegzaam aantal leden aanwezig waren die over deze zaak konden zitten. De zaak werd daarop naar het hof van Drenthe verwezen, hetwelk, wat het incident aangaat, met vernietiging van het vonnis der regtbank van Winschoten, de stad Groningen in het gelijk en de gebr. *Harding* in het ongelijk gesteld heeft. (*Dr. Ct.*)

GRONINGEN, 22 September.

Bij kon. besluit van den 17den is aan mr. J. V. C. WICHERS, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als burgemeester der gemeente Delfzijl, en in zijne plaats zoodanig benoemd de heer J. J. BORST, wethouder dier gemeente.

— Bij kon. besluit van den 17den dezer is de heer C. HATTINGA RAVEN, betaalmeester te Winschoten, als zoodanig benoemd te Alkmaar, in plaats van den heer J. WENTHOLT, eervol ontslagen; en tot betaalmeester te Winschoten, de heer C. J. J. LODER, ontvanger van 's rijks middelen te Scheemda.

— De heer J. KNAPPERT, student in de Godgeleerdheid te Leiden, heeft zich bekend gemaakt als schrijver van het antwoord op de prijsvraag 't welk de theol. faculteit loffelijk wilde vermelden.

— Naar wij vernemen, zijn reeds weder een aantal jongelieden uit deze en verschillende andere provinciën ingeschreven, om met den volgenden cursus, die den 15den October e.k. aanvangt, de landhuishoudkundige school alhier te komen bezoeken. Wij vestigen op deze inrigting bijzonder de aandacht der landbouwers in dit gewest, van welke zoo velen meer en meer de behoefte aan wetenschappelijke opleiding voor hun vak naar waarde beginnen te schatten.

— Het provinciaal geregtshof alhier heeft heden uitspraak gedaan in de zaak van J. V., vroeger boerenknecht, thans zonder beroep, wonende onder Oldekerk, en hem schuldig verklaard aan twee diefstallen van vee in in de weide, en te dier zake veroordeeld tot tuchthuisstraf voor den tijd van zes achtereenvolgende jaren, alsmede in de kosten.

— Uit Veendam wordt geschreven, dat de prijs der aardappelen aanmerkelijk gestegen is; de fabrikanten besteden thans reeds *f* 1,50 voor het mud, terwijl eenige Hollandsche kooplieden deze nog voor eene hoogere som en wel voor *f* 1,60 hebben gekocht. Wanneer men berekent, dat de opbrengst 300 a 320 mud per bunder bedraagt, dan maken de landbouwers thans de hooge som van circa *f* 500 voor het bunder.

Algemeen is men met het rooijen der aardappelen begonnen; ze zijn van uitmuntende hoedanigheid.

— Bij het departement Noordhorn der Nederlandsche maatschappij van nijverheid bestaat, naar wij vernemen, het voornemen om op Maandag den 28sten dezer eene openlijke vergadering te houden, tot het bijwonen van welke, behalve de leden van dat departement ook de leden der afdeeling Westerkwartier van het genootschap van nijverheid in genoemde plaats gevestigd, zijn uitgenoodigd. De genoemde leden mogen ook vrouwen en gasten in deze vergadering medebrengen.

— Als een bewijs van het groote aantal muizen waardoor tegenwoordig de landbouwer geplaagd wordt, wordt uit *Weiwert* gemeld, dat zeker landgebruiker aldaar, op één stuk land, groot $4\frac{1}{4}$ bunder, bezaaid met koolzaad, in 8 dagen tijds 6700 muizen in half met water gevulde aarden potten heeft gevangen.

De gemeenteraad te Schiedam heeft in de vorige week eene algemeene politie-verordening goedgekeurd, waarin bepalingen voorkomen die toonen, dat men ook te dier stede zooveel maar mogelijk is het misbruik van sterken drank wenscht te keeren. Daarbij is namelijk aan herbergiers, tappers, slijters, koffijhuishouders, verboden »sterken drank of wijn te tappen: *a*, aan agenten van politie, geregtsdienaren en veldwachters; *b*, aan lieden in de wees- of armenhuizen verpleegd wordende en aan hunne kleeding of anderzins als zoodanig kenbaar; *c*, aan kinderen beneden de 16 jaren; *d*, aan kennelijk beschonken personen, en *e*, bij brand aan de wacht of dienstdoende burgers of inwoners en aan schutters of militairen in dienst. De invoering van deze bepalingen zou ook voor andere plaatsen zijn nut kunnen hebben.

AANBESTEDING.

GRONINGEN, 21 Sept. Heden morgen werd door den garnizoenskommandant aanbesteed: De leverantie van fourages ten behoeve der troepen te paard alhier, voor den tijd van een jaar; ingeschreven door den heer LUNSINGH de 10 Ned. pd. haver, 10 dito hooi en 10 dito stroo voor *f* 2,16, en de heer E. H. AALFS de 10 Ned pd. haver, 10 dito hooi en 10 dito stroo voor *f* $2,09\frac{1}{2}$.

— Heden morgen had aan het provinciehuis de aanbesteding plaats van het graven en baggeren van 1000 kubieke ellen slijk uit de geul van de haven te Zoutkamp; ingeschreven door H. WIERINGA voor *f* 690, en S. HUININGA WOLDRINGH voor *f* 639.

KUNSTNIEUWS.

Naar wij vernemen, heeft de Johannisberger kapel, onder leiding van den heer JULIUS LANGENBACH uit Elberfeld, het voornemen hier ter stede binnen kort een of twee concerten te geven, wanneer namelijk de onkosten van deze onderneming kunnen worden gedekt. Wij hopen zeer, dat onze kunstlievende stadgenooten in de gelegenheid zullen worden gesteld, deze alom beroemde kapel, die tegenwoordig in Amsterdam concerten geeft, te hooren, te meer daar ze vergezeld wordt door de jeugdige vioolvirtuosen FRIEDRICH, SOPHIE en VICTOR RAZECK uit Weenen, de eerste 13, de tweede 12 en de derde 9 jaren oud; van welke kinderen de groote violist en componist SPOHR in de *Elberf. Zt.* heeft gezegd, dat ze onnavolgbaar zijn. Wanneer iemand als SPOHR dit schrijft, dan mag hun roem wel als gevestigd worden beschouwd, want SPOHR is niet gemakkelijk te voldoen.

KERKNIEUWS.

WARFHUIZEN, 20 Sept. 1857. Eene treurige en ernstige schare vulde heden morgen ons kerkgebouw. De diepe stilte, 't ontelbare tal van tranen, zelfs het deftige gewaad verkondigden droefheid en rouw. 't Was eene moeijelijke taak voor den consulent onzer Hervormde gemeente, ds. T. F. UILKENS van Wehe, de lijkrede uit te spreken over onzen in de kracht zijns levens ontslapenen, zoo waardigen herder en leeraar ds. JETSO BOELES. Op eene voortreffelijke wijze kweet de redenaar zich van zijne verpligting, naar aanleiding van 1 Sam. 30: 6*b*: *doch David sterkte zich in den Heer zijnen God*; sprekende woorden van bemoediging en vertroosting tot de diepbedroefde achtingwaardige weduwe, aanverwanten en gemeente. Hoe waardig was den afgestorvene de hulde en de tranen aan zijne gedachtenis gewijd! Was hij toch als geleerde zijn stand ten sieraad, als bezittende de doctorale graden in de theologie en letteren, — zijne betrekking als predikant achtte hij boven dat alles. Sedert den 22sten Mei 1853 maakte hij zich bemind om »zijns werks wille", had oud en jong, meer en minder gegoede, hem lief, even als in de naburige gemeente van Hornhuizen en Kloosterburen van af den 20sten October 1844. Zijn scherpziende en juiste blik, zijne mensch- en wereldkennis, deed hem een raadsman van vele verlegenen zijn en maakte hem bij uitnemendheid geschikt om zijn werk, waarvoor hij tijd had, naar eisch te verrigten. IJverig was hij steeds, om zuivere Evangeliekennis door prediking en katechisatiën te bevorderen en zijn' grooten Meester in al zijne heerlijkheid te doen kennen en leven in 't gemoed. De krachtvolle man met zijn eerlijk hart en rondborstig voorkomen, met zijn uitkomend gevoelen voor regt en orde bij godsdienstzin en waarheidsliefde was een getrouwe dienstknecht in de wijngaard zijns Heeren, zoodat ieder die hem kende, ook buiten zijne gemeente, zijn vriend was en hem hoogachtte. Ja, ofschoon tot hooger werkkring geroepen, blijft hij hier beneden in gezegend aandenken, leeft hij in veler harten en werkt door zijn geest nog na zijn verhuizen. Vertroostende gedachte! Zij bemoedige het lieflhebben! Gods wegen zijn niet onze wegen. De Heer der Gemeente waakt en zorgt! D.

OUD BEIJERLAND, 19 Sept. Als eene bijzonderheid kan uit deze gemeente berigt worden, dat de kerkeraad van de Hervormde gemeente alhier, achtmaal te vergeefs eene beroeping op het bekomen van een tweeden predikant heeft uitgebragt, en dat allen opeenvolgend hebben bedankt. Eindelijk slaagde men bij het doen eener negende beroeping; want toen werd het beroep aangenomen. Meer dan een jaar heeft dat beroepingswerk geduurd.

— Na het bedanken van ds. D. GILDEMEESTER, is te Scheveningen tot predikant beroepen ds. C. J. BRYCE te Vreeland.

— Ds. J. W. FELIX, pred. te Heeg, heeft voor het beroep naar Oud-Alblas bedankt.

— Tot predikant bij de Remonstrantsch Gereform. gemeente te Utrecht, is met eenparige stemmen beroepen ds. J. H. MARONIER te Leiden.

INGEZONDEN STUKKEN.

Bij besluit van den heer commissaris des Konings dezer provincie, van den 12den dezer, is de besmette kring, getrokken om de weiden van H. W. EELSEMA, te Veendijk, alwaar vroeger de longziekte onder het rundvee heeft bestaan, opgeheven en daardoor de laatste der besmette kringen, die in deze provincie ter wering der longziekte sedert den 6den Januarij 1856 onafgebroken hebben bestaan, verdwenen. De longziekte is dus vooreerst van onze provincie geweken, en het is voorzeker voor elk, die belang in onzen veestapel stelt, een aangenaam berigt.

De wijze waarop zich de longziekte in 1856 onder ons rundvee voordeed, was, in vergelijking van de laatst verloopen jaren, wel in het oog loopend erg, zoodat men wel eens voor meerdere uitbreiding vreesde, om de menigvuldige gevallen, die elkander nog al snel opvolgden en in de dagbladen werden aangekondigd. In 1856 openbaarde zich de longziekte bij de runderen van 17 verschillende veehouders, die, vóórdat de longziekte bij hen openbaar bekend was, gezamenlijk een getal van 429 runderen hadden. Van deze runderen hebben aan de longziekte geleden, zijn aan de gevolgen daarvan gestorven, of op last eener autoriteit gedood een getal van 74 stuks; verder zijn 14 runderen, die verdacht werden gehouden door de longziekte besmet te zijn, op last van heeren gedeputeerde staten gedood, terwijl twee runderen aan de gevolgen dier inenting zijn gestorven, weshalve er in het geheel van de 429 runderen door de longziekte zijn verloren geraakt 90 stuks en daarbij behouden gebleven 339 runderen.

Het verlies, dat onze provinciale veestapel, dien men op ruim 106,000 stuks berekent, in 1856 door de longziekte heeft moeten ondergaan, is dus waarlijk gering te noemen, vooral met het oog op de naburige provincie Friesland, alwaar jaarlijks bestendig grootere offers door die ziekte worden geëischt en de veehouders dien ten gevolge aanzienlijke nadeelen ondervinden.

Dat de longziekte in dit gewest zich niet verder heeft verspreid, mogen wij voorzeker voor een goed deel aan de doelmatige verordeningen en de strenge handhaving der voorschriften op het stuk der longziekte bestaande, toeschrijven.

Over de vraag of en in hoeverre de inenting, die bij de runderen van dertien der genoemde veehouders in toepassing is gebragt, heeft medegewerkt om den voortgang der longziekte te stuiten, willen wij hier in geene bijzonderheden treden; echter gelooven wij niet te veel te zeggen, dat ze tot stuiting der kwaal zekerlijk het hare heeft bijgebragt. Dat zich na de inenting bij sommige runderen de longziekte heeft geopenbaard, ontneemt niets aan de waarde als voorbehoedmiddel van die kunstbewerking: ze is geen geneesmiddel der longziekte.

De inenting tegen de longziekte werd in ons gewest nog steeds op besmet vee, of althans op de zoodanigen toegepast die met longziek vee in aanraking zijn geweest, en die daarom besmet kunnen zijn. Worden nu zulke besmette voorwerpen ingeënt vóór dat de longziekte nog duidelijk ontwikkeld is, dan zal de inenting niets goeds kunnen te weeg brengen, en de longziekte bij het dier zich vrijelijk kunnen ontwikkelen.

Eene voortdurende strenge handhaving van de bestaande voorschriften tot wering der longziekte, zal voorzeker veel kunnen toebrengen om onzen veestapel voor het binnensluipen der longziekte te beveiligen; nogtans vreezen wij dat het onvolledige toezigt aan onze grenzen, op den duur onvoldoende zal zijn om den frauduleuzen invoer van rundvee uit Friesland en Drenthe geheel tegen te gaan.

Dat het toezigt op den ongeoorloofden invoer van rundvee aan de rijks- en gemeentepolitie is opgedragen, achten wij zeer goed; de naauwkeurige surveillance vooral der eersten ook tot dat doel, is ons van nabij bekend; maar hun aantal, is bij de groote uitgestrektheid der grenzen tegen Friesland en Drenthe, bij de gemakkelijke gelegenheid om daar op de meeste punten vee over te kunnen brengen, onzes erachtens onvoldoende; waarom wij gelooven, dat de surveillance meer volledig zoude zijn, als er op sommige plaatsen aan de genoemde grenzen vertrouwde personen met het toezigt werden belast. Wij gelooven dat de kosten daaraan besteed, ruimschoots door het tegengaan van den ongeoorloofden invoer van rundvee zouden worden vergoed.

NOORDHORN, 19 September 1857. J. C. BILLROTH.

Brievenposterij.

Wanneer wij niets verder gingen mededeelen dan alleen dat een brief, den 14den Augustus l.l. te Groningen in de postbus gestoken, met bestemming naar eene plaats op twee uren afstand van daar gelegen, eerst den 19den daaraanvolgende den geadresseerde is ter hand gekomen, dan zoude de vreemdeling al een zeer zonderling denkbeeld van de snelheid der brievenpost in deze provincie moeten opvatten.

De daadzaak echter is volkomen waar, maar de oorzaak is niet in de snelheid van het vervoer, maar in de onbekendheid met de plaats gelegen. De bewuste brief was zeer duidelijk geadresseerd aan iemand woonachtig te *Onderwierum*. Volgens de verschillende op het adres voorkomende cachetten en aanteekeningen, schijnt geen der talrijke beambten van het postkantoor met de ligging dezer plaats bekend te zijn geweest, en van daar de reden dat deze brief eerst den vijfden dag ter bestemder plaatse is gearriveerd. — Ten einde nu de verwarring welke zoowel voor den afzender als ontvanger uit eene dusdanige late bezorging zoude kunnen voortvloeijen — en in het onderwerpelijk geval werkelijk is voortgevloeid — zoo mogelijk te voorkomen en de heeren postbeambten tot eene ijverige studie van de bestaande dorpen en gehuchten op te wekken, hebben wij de vermelding van dit overigens onbeduidende voorval niet overbodig geacht.

Uit eene echte bron mogen wij het volgende berigten:

Bij den lagen waterstand van den Dollard, is de vangst van bot en garnalen dit jaar zeer gering, en het bestaan der visschers derhalve sober.

Gelukkig dat de garnalen uit Eems en Dollard niet door ziekte of ziekmakende deelen zijn aangetast, zoo als men schrijft van de Zuiderzee-garnalen. Menig arbeiders- en geringe burger-huishouding vindt, bij de aanhoudende duurte van spek, vleesch en vet, in de garnalen tegenwoordig eene tegemoetkoming; daar deze een smakelijk, gezond en versterkend voedsel opleveren. X.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

Even als voor acht dagen zijn nu weder nog geene telegrafische berigten ontvangen. Lag de schuld toen aan de trage overzending van het bureau te Amsterdam, ook nu zal dit wel de reden van het wegblijven onzer berigten zijn.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 18 Sept., *Korter* Jeltina, *Nieuwenhuis* Equator en *Kramer* Sophia, Petersb.; — 19 *Hansen* Margaretha, Odessa; *Leeuwe* Cornelia, Livorno; *Dekker* de Jonge Nicolaas, Arch.; *Meijer* Hero en *Vos* Jantina, Petersb.; *Schoon* Engelina, Wyck.

TEXEL 18 Sept., *van Vreeland* Ned. inst.-brik Zeehond, Lissabon; *Hansen* Harmonie, Odessa; — 19 *Gruppelaar* Stad Goor, Dundee; *Kros* Goede Bedoeling, Petersb.

VLIE 15 Sept., *Lever* Alberdina, Riga; — 16 *de Vries* Hillechina Annagina, Archangel; *de Groot* 3 Gezusters, Freder.; — 17 *Goosens* Afina, Arch.; *Karsijns* de Landman, Petersb.; *Visser* Willem Frederik, Riga; *Bontekoe* Zeemeeuw, Memel.

HELVOET 18 Sept., *Zweede* Hugo Grotius, Bat.; *Stikkel* de Zwarte Zwaan, Soerabaya; — 19 *Muntendam* Cornelia Mathilda, Akyab; *den Breems* Kleinkinderen, *Peketer* Familiën, *Dirks* Grinetta Catharina, en *Otto* Frederika Wilhelmina, Arch.; *Jager* Jeanne Agatha, Petersb.; *Schippers* Fennechien, Riga; *Staal* Vr. Clara, Bergen.

BRIELLE 18 Sept., *Sissing* Min. v. Bosse, Petersb.

VLISSINGEN 17 Sept., *Tap* Willem. Egberd., Triest; *Mulder* Antje, Riga; — 18 *Dik* Kaap Hoorn, Redoute Kahlé.

BATAVIA 12 Julij, *Pfeiffer* Jonge Jan, Onrust; den 22 dito n. Macassar vertr., — 22 *Chevalier* Henriëtte, Soerabaya; — 23 *Ouweband* Stad Middelburg, Onrust; zal n. Timor vertrekken.

STRAAT SUNDA 21 Julij, *Rotgans* Graaf Dirk III, n. Singapore en 23 *Koentz* Eersteling, n. Bat., beide v. Liverpool.

SAMARANG 9 Julij, *Vos v. Marken* Jacob Roggeveen, Bat.; om voor Nederland te laden.

SOERABAYA 5 Julij, *v. d. Meulen* Fanny, *v. Zameren* Henriëtte en Cornelia, 8 *Zuurdeeg* Metalen Kruis en *Borchers* Constanee, Bat., allen om voor Nederl. te laden; — 10 *ten Zeldam Ganswijk* Billiton, Samar.; 13 *Wiegmink* Clara Henriëtte, Sydney.

PATJITAN 4 Julij, *Rietveld* Estafette, Soerabaya.

TJILATJAP 13 Julij, *de Boer* Jan van Galen en 14 *Stang van Hees* van der Palm, Batavia.

ST. HELENA ...., *Muller* Christiaan Huygens, v. Bat. en *Rühl* Rabenhaupt, v. Tjilatjap, beide n. Amst.; — 31 Julij, *Andersen* Drie Vrienden, v. Bat. n. Middelburg; — 5 *de Meester* Willem Daniël, v. Padang n. Amst.

KERTCH 25 Aug., *Bontekoe* Wubbo en Willem, Venetië.

LIVORNO 11 Sept., *Vos* Betje Pronk, Liverpool.

LONDEN 18 Sept., *Meijer* Egmond en *Vos* Catharina, Petersb.

Bij DEAL 17 Sept., *Braamhorst* Orion, v. Amst. n. Liverp.

Bij DUNGENESS 15 Sept., *Mink Jr.* Johanna Jacoba, v. Baltimore n. Emden.

FALMOUTH 18 Sept., *Bouwmeester* Loopuit, Rio de Janeiro.

Bij SCILLY 12 Sept., *Wens* Doggersbank, v. Londen n. Bat.

LIVERPOOL 16 Sept., *Zegelker* Harmonie, Smirna.

KIRKALDY 15 Sept., *Boekhout* Zeemeeuw, Leith.

NORTH SHIELDS 17 Sept., *Doornbos* Java's Welvaren, Amst.; *Schaafsma* Æolus, Harlingen; *Stuitje* Christ. Johanna, Dordrecht.

Bij ALDBRO 17 Sept., *Mooi* Noordstar, v. Petersb. n. Londen.

SUNDERLAND 14 Sept., *Douwes* Aquarius en *Reijer* Jacobus Begeman, Groningen.

CUXHAVEN 18 Sept., *Prins* Roelfina, v. Bremen n. Stettin.

KIEL 18 Sept., *de Winter* Catharina, Cardiff.

SWINEMUNDE 18 Sept., *Boer* Niessina Beerta, Rott.; *Hazewinkel* Jonge Marie, Amst.

DANTZIG 17 Sept., *Hoetjer* Anna, Malmoe; *Oostervink* Pieter, Holtenau; *Duin* Jantina Frouwina, Zwolle; *Dijk* Elsina Jantina, Koppenh.

STAVANGER 6 Sept., *Drent* Johanna, Amst.

SANDHAMN 11 Sept., *Geut* Magdalena Johanna, Newc.

KOPPENHAGE 14 Sept., *Holscher* Vijf Gebroeders, Porto; — 15 *Lovius* Waakzaamheid, n. Amst., *Mellema* Hermanus Hesselaar, n. de Maas; *Blaak* Jantina en *Schuur* Zwaantina, n. Londen, *Munneke* Eendragt, n. Aberdeen, 18 *Martens* Eendragt, n. Londen, *de Groot Bakker* Catharina en *Woudstra* Jonge Kerst, n. de Maas, *Schuur* Aaltje Pron en *Drent* Adm. Graaf v. Heyden, n. Amst., allen v. Petersb.

Vertrokken.

TEXEL 19 Sept., *Tjebbes* Christina Helena, *Haacke* Alcyone en *Vonck* Loevestein, Bat.; *Wehdemeijer* Amsterdam en *de Lang* Joh. Christina, Suriname; *Snetjes* Professor Suringar, Havana; *Bosker* Ida Jacoba, Triest; *Boerhave* Arendina, Messina; *Duintjer* Aukje Gebkelina, Porto; *Kempema* Sippe Visser en *Gunter* de Visscherij, Londen; *Hazewinkel* Zeeland, Cardiff; *Bakker* Jonge Liefert, Liverpool; — 20 *Visser* Eliza, Suriname.

VLIE 16 Sept., *Wijbes* Rimada Romina, avontuur.

HELVOET 17 Sept., *van Rijn* de Vrede, Buenos Ayros; *v. d. Wijck* Annegiena, Dublin; *Brandt* Epaminondas, Newc.; *Vernes* Merwestroom, Bergen; *de Grooth* Margrietha en *Brouwer* Noordstar, avont.; — 18 *Bunk* Vier Gebroeders, Bat.

BROUWERSHAVEN 19 Sept., *Hordijk* Nova Zembla, *Lammerts* Pieter en *van Zijp* Agatha en Maria, Hong Kong; *de Vries* Zephyr en *Ulrich* President Ram, Batavia.

BATAVIA 10 Julij, *Retgers* Barend Willem, Onrust; — 12 *Tuk* Nieuw-Holland, Amst.; — 13 *Surie* Almonde, China; *Verschoor* Beatrix, Tjilatjap; — 15 *Londt Hzn.* Joannes Albertus, Amst.; *Sandberg* Bellatrix, Samarang; — 16 *Popken* Cathar. Wilhelm., Rott.; *Bondix* Quatre Bras, Tagal en China; — 17 *Veenstra* Elisabeth, Cheribon; — 18 *Molenaar* Amicitia, Samarang; — 19 *v. Tubergen* Admiraal Tromp, Samarang; — 25 *Gersen* Lammiena Elisabeth, Japan; *Gortmans* Cath. Maria, Soerabaya.

SAMARANG 14 Julij, *Schut* Walvisch, Amst.

SOERABAYA 10 Julij, *van Noel* Laura en Adèle, China.

TJILATJAP 14 Julij, *Hofman* Fop Smit, Rott.

ODESSA 7 Sept., *Stuit* Beerta Hendrika, Amst.

GIRGENTI 21 Aug., *Bok* Elisabeth Maria, Hamburg.

HAVRE 16 Sept., *Timmer* Catharina, Petersb.

FALMOUTH 15 Sept., *Bakker* Frouwina, Lynn; — 18 *Lupkes* Vrije Handel, Dublin.

NEWPORT 16 Sept., *Graadt van Roggen* E. W. v. Dam v. Isselt, China.

QUEENSTOWN 17 Sept., *van Ingen* Anna Geertruida, Dropheda.

BREMERHAVEN 15 Sept., *Kleijn* Klaasina, Amst.

HALS 13 Sept., *v. d. Meulen* Drie Gezusters, Schiedam.

In lading.

LONDEN 16 Sept., *Goedkoop* Noordster, Dantzig; — 17 *de Graaf* Hermanna Gezina, Gron.

Zeilklaar.

LONDEN 16 Sept., *Lodewijks* Anna en 18 *Pot* Anna Arendina, n. Koningsbergen.

NORTH SHIELDS 16 Sept., *Beukema* de Marne en *Nepperus* Neptunus, Lissabon.

ADELAIDE, 8 Julij. Het schip Koning Willem III, kapit. *Giesen*, van Hong Kong n. Guichon Baai, is bij laatstgenoemde haven verongelukt.

KOPPENHAGE, 18 Sept. De stoomboot Rembrandt, kapit. *de Haan*, die in het Kattegat tegen een ander schip is aangezeild, zonder veel schade te hebben geleden, keerde hier heden wegens stormachtig weder terug, doch zal nog heden naar Amsterdam verder gaan. — Het door die stoomboot aangezeilde schip is de Erna.

Gepraaid den 23 Junij, op 19° Z.Br., 75° O.L., *Zweede* Hugo Grotius, v. Bat. n. Rott. — Den 30 Julij, op 13° 16′ N.Br., 24° 15′ W.L., *van Hees* Johannes Anthonius, v. Sunderl. n. H. Kong. — Den 5 Aug., op 13° 32′ N.Br., 25° 38′ W.L., *Niedfeld* Willem I, v. Cardiff n. Hong Kong. — Den 30 Julij, *Kruymel* Oud Alblas, v. Bombay n. Amst. — Den 3 Aug., op 1° Z.Br., 21° W.L., *Abrahamsz Jr.* Azia, v. Amst. n. Bat. — Den 6 Sept., op de hoogte van Wingo, *Visser* Cath. Herm., v. Londen n. Batavia.

GRONINGEN, 22 Sept. Vertrokken het nieuwgebouwde schoonerschip Fennegina, groot 115 last, kapit. *H. Kuitze*, van Wildervank, met ballast naar Newcastle.

TERMUNTERZIJL, 20 Sept. Binnengekomen 15 Sept., *Heiten* Ettina, v. Norden; — 16 *Ugen* Anna Sieberdina, *Groothuis* Alida, 18 *Pietersen* Elisabeth en *Zoutman* de Jonge Wicher, v. Noorw.; *Schuring* Antje, v. Newcastle.

Vertrokken 14 Sept., *Jansen* de 2 Gebroeders, op avont.; — 16 *Fokken* Geziena en *de Vries* Eikelina, n. Borkum; — 18 *Burmann* Geziena, n. Leer; *Held* de Vr. Catharina en *Leefoge* Hendrika, n. Oldersum; — 19 *Burmann* ...., n. Carolinerzijl.

Zeilklaar 19 Sept., *Hovingh* Irene, n. Noorw.

DELFZIJL, 20 Sept. Binnengekomen 18 Sept., *Wortel* Gebbina, v. Noorw.; — 19 *Donga qq.* Amicitia, v. Noorw. n. Harlingen, wegens lekkagie; *Bloema* Wubbegina Ilbina, v. Noorw.

Zeilklaar 19 Sept., *Schreuder* Helena, *v. d. Werff* Alida en *Mulder* Wilmina, n. Noorw.; *Finke* Trinette en *Zeven* Concordia, n. Laurvich.

HARLINGEN, 19 Sept. Binnengekomen 15 Sept., *Hendriksen* Concordia, v. Frederikstad; — 16 *de Boer* Boreas, v. Newc.; *Oldenburger* Meinskina, v. Frederiks.; *Boswijk* Hendrika en *de Groot* 3 Gezusters, v. Noorw.; *van Peer* Aukjen, v. Amst.; — 17 *Stuut* Cath. Gesina, v. Dantzig; *Veldhuis* Prov. Overijssel, v. Frederikstad; *Duif* Catharina Visser, v. Noorw.; — 19 *Waterborg* Karsina, Newc.; *Burghardt* de Noordstar, 20 *Pot* Cathar. Elisab. en 21 *Nieting* Catharina, n. Noorw.

OOSTMAHORN, 21 Sept. Ter reede gearriveerd den 17 Sept., *Schoon* Hoffnung, v. Leer n. Makkum; — 20 *Schumacher* Twee Gebroeders, v. Hamb. n. Amst.; — 21 *v. d. Meulen* Hilleg. Maria, v. Oudsoen en *Poorta* de Tweelingen, v. Frederikstad, beide n. Dockum.

Vertrokken 17 Sept., *de Vries* Hoop op Welvaren, v. Stavoren, 18 *Heidhoff* Frau Hendrika en *Katt* Margaretha, beide v. Amst., alle 3 n. Emden.

Zeilklaar: *Cooper* Endeavour, v. Gron. op avontuur.

ZOUTKAMP, 22 Sept. Binnengekomen 20 Sept., *Heins* Frouke Denekamp, v. Newc.; *Lunenborg* Jantina en 21 *Knol* Catharina, Archangel.

Zeilklaar: *Drewes* Tjakkien, Newc.

De Sond gepasseerd.

15 Sept.	*Diepenbroek*, Helena, v. Petersb. n. Londen, m. tarwe.
	Brouwer, Dina, v. Petersb. n. Londen, m. hennep.
	Gatzen, Elisab. Helena, v. Petersb. n. Amst., m. lijnz.
16 ——	*de Jonge*, Ayolt en Thomas, v. Petersb. n. Dundee, m. vlas.
	Upmeijer, Alberdina, v. Delfzijl n. de Oostzee, m. ballast.
	Kroon, Hermina, v. Petersb. n. Hull, m. haver.
	Woortman, Alberd. Edzina, v. Petersb. n. Grangem., m. henn.
	Kammenga, Oldambt, v. Schiedam n. de Oostzee, m. ballast.
	Lindeboom, Magrietha, v. Nerva n. Dundee, m. vlas.
	Borst, Jakobus, v. Petersb. n. Schiedam, m. gerst.
	Visser, Alida Antonia, v. Liverp. n. Petersb., m. stukg.
	Mooi, Onderneming, v. Londen n. Stettin, m. stukg.
	Schuring, Egberd. Anna, v. Londen n. de Oostzee, m. ballast.
17 ——	*de Groot*, Johanna Maria, v. Norrköp. n. Londen, m. hout.
	Fijn, Hillechiena, v. Londen n. de Oostzee, m. ballast.
	Mellema, Hermanus, v. Petersb. n. Schiedam, m. haver.
	Blaak, Jantina, v. Petersb. n. Londen, m. haver.
	Voordewind, Hillegonda, v. Hull n. Nerva, m. ijzer.

De wind den 15 Sept. Z.Z.O., Z.W.; den 16den W.Z.W., W.; den 17den W.N.W., N.W., W.N.W.

LAATSTE BERIGTEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 19 Sept., *Goosens* Afiena en *Scholtens* Wilhelm. Pietronella, Archangel; *Naatje* Jan Hero en *Karsijns* de Landman, Petersb.; *Visser* Willem Frederik, Riga; *Tonkens* Gebroeders, Bremen; — 20 *van Beest Holle* J. C. Schotel, Akyab; *de Boer* de Bijenkorf, Arch.; *Kuyper* Dankbaarheid en *Scholtens* Hillechina Scholtens, Petersb.; — 20 *Hansen* Harmonie, Odessa.

TEXEL 20 Sept., *Olthoff* Catharina, Newc.; *Bekkering* Christina, v. Gron. n. Lond., als bijlegger, lek en met verstopte pompen; — 21 *Brouwer* Antje Schuringa, Arch.; *Visser* Zaanstroom, Dalberh.

LONDEN 18 Sept., *Smits* Jant. Adriana, Riga.

LIVERPOOL 18 Sept., *Besseling* Johanna Cathar., Odessa.

Bij DEAL 17 Sept., *Willenbrink* Maria Magdalena, v. Antw. n. Madras.

Bij DUNGENESS 18 Sept., *v. d. Werff* Stad Dockum, v. Amst. n. Bat.; *Braamhorst* Orion, v. Amst. n. Liverp.; *Verschuur* Anganita Adriana, v. Rott. n. Kaap de Goede Hoop; *de Vries* Maria Geertruida, v. Newc. n. Konst.

BELFAST 16 Sept., *Pot* Bernardina, Smirna.

WATERFORD 17 Sept., *Bakker* Elisab. Sophia, Galatz.

NORTH SHIELDS 17 Sept., *Kuitze* Jonge Wicher, Schied.

COLOMBO 6 Aug., *Börger* Jacob, Rott.

SINGAPORE 31 Julij, *Rotgans* Graaf Dirk III, Liverp.; — 6 Aug., ter reede: *Bok* Hoop van Capelle, (onbevracht.)

SAMARANG 19 Julij, *Prater* Mary en Hillegonda, China.

HONGKONG 10 Julij, *Herderschee* Amsterdam, Bat.; — 11 *v. d. Meer v. Kuffeler* Burg. v. Reenen, Soerab.

WOOSUNG 14 Julij, *Heykoop* Java Packet en *de Meester* Adolf v. Nassau, Hongk.

ADELAIDE 1 Julij, *Maas* Bulgerstein, Lond.

SYDNEY 25 Junij, *Hazelhoff* Odelia Margar., Swansea; — 29 *Wegman* Electra, Lond.; — 7 Julij, *Muller* Joanna Brons, Manilla.

PILLAU 17 Sept., *Hoff* Grietje Bos, Antw.; *Huisman* Anja Sietsia en *Edema* Margar. Gesina, Lond.; — 18 *Gerritsma* de Jonge Gerrit, Amst.; *de Boer* 4 Gebroed., Stettin.

MEMEL 16 Sept., *Zomer* Roelina Oostra, Koppenh.; *Helmers* Dolphijn, Harl.

Vertrokken.

AMSTERDAM 19 Sept., *Nagel* Triton, Riga; — 20 *de Vries* Cornelia en *Carst* Wilhelmina Lucia, Cardiff; *Legger* Termonde, avont.; *Egberts* Ida Gesina, Hamburg.

HELVOET 20 Sept., *v. d. Bos* Tjeskina, Nerva; *Scherpbier* Elsje, avontuur.

BRIELLE 20 Sept., *Lohman* Roelfina Gerardina, Newc.; *Kemper* Nijverheid, Petersb.; *Wijpkes* Geerdina en *Swiers* Jonge Timen, avont.

VLISSINGEN 19 Sept., *Ets* Stad Sluis, Venetie.

HULL 18 Sept., *Jonkhoff* de Hoop, Dantzig.

WICK 16 Sept., *Potjewyd* Agatha Geertruida, *Bossinga* Wija Gesina en *Mulder* Vr. Jantina, Memel.

SWANSEA 18 Sept., *van Wijk* Batavier, Kaap Verdische eilanden.

DUINKERKEN 16 Sept., *Visser* Prins van Oranje, Rott.

ALEXANDRIA 25 Aug., *Haasnoot* Henriette, Newyork.

MELBOURNE 13 Julij, *v. d. Hoeven* Jedo, Batavia.

SINGAPORE 21 Julij, *Mulder* Albrecht Beyling, Siam.

HONG KONG 12 Julij, *Klein* Sophie Koningin der Nederlanden en 15 *Roseboom* Jacoba Cornelia, Batavia.

SYDNEY 14 Junij, *de Wijn* California, Londen.

HANDELSBERIGTEN.

Prijs van het Grof Roggenbrood.
GRONINGEN, 21 *September* 1857.
... ℔ 39 cent.

GRAANMARKTEN.

GRONINGEN, 22 *September*.

TARWE.		GERST.		Zw. Voer	40 ℔ f 4,10
Oude 1856 70 ℔ f	9,10	Wtr. 1857 54 ℔ f	5,75	- -	42 - - 4,30
Oml. 1857 68 -	8,50	- 56 - -	6,15	- -	44 - -
- - 70 - -	9,10	- 58 - -	6,55	BOONEN.	
- - 72 - -	9,70	Zomer 54 - -		Paardeb. f	8,50,60
- Old. 68 - -	8,30	- 56 - -		Gr. Erwt. f	
- - 70 - -	8,90	N.Knobbe 60 - -	6,10	Graauwe dito f	
- - 72 - -	9,10	- 62 - -	6,50	ZADEN, ENZ.	
ROGGE.		HAVER.			
N.Inland. 60 ℔ f		Dikke 36 ℔ f		Old. Koolz. f 13	f 14,20
- 62 - -	5,65	- 38 - -	4,05	Oml. dito f 13	f 14,40
- 64 - -	6,15	- 40 - -	4,25	Kromhorn f	14,50,60
- 66 - -	6,65	- 42 - -	4,45	Zomerzaad f 11	a f 12
N. 1857 68 - -	7,35	- 44 - -	4,65	Aveelzaad f	
- 70 - -	7,85	- 46 - -	4,85	G. Mosterdz. f 28	a f 29
BOEKWEIT.		- 48 - -	5,05	Boterzaad f 10,50	a f 11
N.Gr.Zd. 64 ℔ f	6,85	- 50 - -	5,25	Lijnzaad f	
- - 66 - -	7,35	WitteVoer 36 - -	3,80	Dederzaad f	
- - 68 - -	7,85	- - 38 - -	4,00	Gr. Gort f 9½	a f 10½
N. Zw.- 64 - -	6,70	- - 40 - -	4,20	Parel dito f 13	a f 15,50
- - 66 - -	7,20	N. Zw. - 36 - -	3,70	Raapolie per vat	f 46
- - 68 - -	7,70	- - 38 - -	3,90		
Veen 64 - -	6,60				

Tarwe met geringen handel. — Rogge prijshoudend. — Boekweit in een doen. — Gerst als genoteerd slepend afgaande. — Haver door geringen aanvoer en meerder vraag hooger verkocht. — Boonen mede hooger afgaande. — Koolzaad slap: er gaat voortdurend bijna niet in om. — Gort stil.

AMSTERDAM, 19 *Sept*. In de deze week gehoudene veiling van Venetiaansche hennep zijn 7 kav. verk. en 47 opgeh. tot de volgende prijzen: Venetiaansche G f 66,25, P C f 63 a f 64, S G f 63, S C f 60,75, B f 65 a f 56, S f 54, C B f 91,25, C C f 90,25, S T f 95 a f 97. Memelsche pas 5 kav. verk. en 2 opgeh. van f 41,50 a f 52, d. Uitschot 9 kav. verk. f 32 a f 46, Brak 9 kav. verk. en 2 opgeh. f 28,25 a f 40; uit de hand zijn later 12 kav. Venet. verkocht.

AMSTERDAM, 22 *Sept*. Tarwe met weinig handel tot veelal lagere prijzen: 135 ℔ n. witb. Pools. f 425; 133 ℔ jar. dito f 405, f 410; 131 ℔ dito f 405; 125 ℔ dito f 340, f 350; 125 ℔ geringe dito f 330; 118 ℔ Vries. f 250; 133, 134 ℔ Nassaud. f 346, f 350. — Gedroogde Rogge bij partijen lager afgegeven, ongedr. onveranderd: 120 ℔ Arch. f 200; 118 ℔ Petersb. f 195; 122 ℔ Belg. f 220; 123 ℔ Rost. f 215; 123 ℔ Pruis. f 215, f 217; 121 ℔ mind. dito f 202, f 205. — Gerst en Haver zeer schaars ter veil en tot vorige prijzen wel te plaatsen. — Boekweit bij kleinigheden onveranderd: 120 ℔ n. Amersf. f 273; 122 ℔ j. Holsteins. f 255.

Koolzaad op het najaar prijshoudend, op het voorjaar 1 p. vl. hooger: Eider 76 p. vl.; op 9 vat in Sept. 80 p. vl.; Oct. 80½ p. vl.; Nov. 81½ p. vl.; April 84 p. vl. — Lijnzaad zonder handel. — Raapolie dadelijk en op levering iets aangenamer: op 6/w. f 48,25; vlieg. f 47; Oct. f 47; Nov. f 47,25 a f 47,50 a f 47,25; Dec. f 47,50; Mei 1858 f 47,75. — Lijnolie dadelijk en op levering williger: op 6/w. f 46,25; vlieg. f 45 a f 45,25; Oct f 45,25 a f 45,50; Dec. f 44,75. — Hennepolie op 6/w. f 51; vlieg. f 49,75. — Raapkoeken f 93 a f 96. — Lijnkoeken f 12 a f 14.

SCHIEDAM, 19 *September*. Moutwijn f 21,25; Jenever f 26,75; Amst. Proef f 28.

ROTTERDAM, 21 *September*. Tarwe: Van nieuwe puike bl. Zeeuwsch. f 11,20 a f 11,80; mind., bl. en ger. van f 9 tot f 11. Roode flaauw met weinig handel en vorige prijzen niet ten volle te bedingen; 162 ℔ j. Hoogl. Kl. f 395 a f 400; 168, 170 ℔ n. dito dito f 400 a f 405; 166 ℔ dito dito f 375 tot f 400. — Rogge zonder prijsverandering; Zeeuws., f 7,20 a f 7,70; mind. en Noordbr. f 6,50 a f 7. Overige soorten met geringen omgang in een doen. — Boekweit ruimer ter markt f 10 a f 15 lager opgeruimd. — Gerst tot vorige prijzen goed te verkoopen; Zomer f 6,40, f 6,80; mind. soorten f 6,20 a f 6,40. — Haver ruim prijsh.; dikke f 4,25 a f 5; lange f 3,80 a f 4,30; mindere f 3,20 a f 3,70. — Paardeboonen 10 a 20 ct. hooger niet naar genoegen te bekomen; p. dr. bl. f 8; mind. f 7,60 a f 7,90. — Erwten tot hoogere prijzen wederom met goede kooplust; n. gr. bl. f 10 a f 10,50; mind. f 8,50 a f 9,75; kleine dito van f 8,50 tot f 9,50. — Koolzaad prijsh.

LONDEN, 18 *Sept*. De graanmarkt was heden niet druk bezocht en veel van de inl. tarwe van Maandag overgeschoten, bleef onverkocht, ofschoon 1 a 2 sh. lager aangeboden wordende. Vreemde wsa verlaten en wordt nominaal genoteerd als Maandag. Alle overige graanartikelen onveranderd.

Van den 21*sten*. Tarwe 3 a 4 sh. lager, vreemde met zeer ruimen aanvoer.

BOTERMARKTEN.

GRONINGEN, 22 *Sept*. De prijs der boter was heden: 1ste soort (Grasboter) f 45; 2de soort f 43.

LEEUWARDEN, 18 *Sept*. De prijs der Boter was heden f 50.

AMSTERDAM, 21 *September*. De prijs der Boter was heden als volgt: Friesche f 53 a f 55; Kuinder f 51 a f 53; Kamper f 52 a f 54; Deventer f 47 a f 50; Zwolsche f 51 a f 53.

LONDEN, 18 *September*. De aanvoeren van Boter gedurende de afgeloopen week bestonden uit: van Harlingen 9563 vs., Havre 855, Ostende 268, Antwerpen 50, Rotterdam 192, Schiedam 204, Duinkerken 8. Vreemde is goed gevraagd en 1 sh. hooger. De noteringen zijn: beste Friesche 118 sh., surplus 106 a 108 sh., 2de kwal. 88 a 96 sh., Kamper en Zwolsche 110 a 114 sh., Bosscher 80 a 98 sh., Groninger 94 a 98 sh., Holst. en Kiel 112 a 116 sh.

LONDEN, 21 *September*. Friesche Boter 121 sh., Gron. 97 sh.

VEEMARKTEN.

GRONINGEN, 22 *Sept*. Aan de veemarkt was heden een klein getal runderen aangebragt en kunnen er geene prijzen van worden genoteerd; schapen tamelijk ter markt, van f 9 tot f 17; lammeren van f 3 tot f 8; jonge varkens ruim aan en de handel vlug; ouden bijna niet ter markt, van f 25 tot f 46; jongen van f 7 tot f 35.

LEEUWARDEN, 18 *Sept*. Aangevoerd 600 runderen, waarvan 250 vette-, de overige melk- en kalfkoeijen; 100 vette kalveren, ca. 500 schapen, alsmede ongeveer 400 varkens en biggen; in alle soorten was de handel wel zoo levendig als l.l. Vrijdag.

LONDEN, 18 *Sept*. De veemarkt was tamelijk goed voorzien, doch de kwaliteit der beesten liet te wenschen over; evenwel waren de prijzen vast op den stand van den vorigen marktdag.

LONDEN, 21 *September*. De aanvoer ter veemarkt bestond uit 4956 runderen, die iets beter, 200 kalveren, waarvan de goede soorten mede iets beter, doch de middelsoorten niet williger, en 21,080 schapen, die zeer duur waren.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 21 *September*.

Nederl. Werkel. Schuld 2½ pCt. 63⅝; Dito Dito 3 pCt. 77 1/16; Dito Dito 4 pCt. 97 1/16. — SPANJE, Onbep. Stukken 1¼ pCt. 25 3/16; Dito Binnenl. 6/m. 3 pCt. 37½. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 45⅜; Dito 1856, 3 pCt. 44⅝. — RUSLAND, bij *Hope* en Co. 1798 en 1816 5 pCt. 104⅞; Dito te Londen, 4½ pCt. 96; Dito bij *Stieglitz*, 1855, 6de serie, 5 pCt. 101⅛. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 73⅝; Dito Dito 2½ pCt. 38⅜; Dito rente Amsterdam, 1854, 5 pCt. 85⅞; Dito Nationale Metalliek 5 pCt. 75¾. — MEXICO, Onbep. Stukken 3 pCt. 20⅜.

ADVERTENTIEN.

Natuurkundig Genootschap.

De GEWONE WINTERWERKZAAMHEDEN van het Genootschap zullen met de maand October weder een' aanvang nemen. Prof. C. MULDER zal eene reeks van Voorlezingen houden over **de kennis van Inlandsche schadelijke Insecten.**

Ieder, die LID des Genootschaps wil worden, kan zich daartoe aanmelden bij den Penningmeester, Dr. G. A. STRATINGH, in de Heerestraat. Men wordt zonder ballotage aangenomen, maar moet terstond de Contributie voor het volgende jaar voldoen. Voor het tijdperk tot aan den 1sten Januarij wordt niets betaald.

A. W. ALINGS, *Secretaris*.

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

*** Bevallen van een *MEISJE* C. BUIJS—V. D. MEER.
GRONINGEN, 18 September 1857.

*** Heden beviel op het voorspoedigst van eenen ZOON TRIJNTJE KOOL, geliefde Echtgenoot van
P. CREMER, *Pred.*
ZEVENHUIZEN, 20 September 1857.

*** Mijne geliefde Echtgenoot TITIA OORTWIJN beviel heden zeer voorspoedig van een welgeschapen ZOON.
OOSTWOLDER-POLDER, 20 September 1857.
Ho. HOVINGA.
Eenige kennisgeving.

*** MIDWOLDE, 19 September 1857. Heden morgen overleed, zeer onverwacht, ten Huize van J. KUIPER, bij *Appingedam*, mijn waarde Vader DERK JAKOBS SIJZES, *oud-Schoolonderwijzer te Termunten*, in den ouderdom van ruim 71 jaren.
JANNA D. SIJZES.

*** Heden overleed de WelEdele Zeer Geleerde Heer TJEPKE OOSTERLOO, *Med. et Art. Obst. Doctor*, in den ouderdom van ruim 59 jaren.
DOCKUM, 20 September 1857.

VOOR OOGLIJDERS

en allen die hun gezigt wenschen te versterken of te bewaren.

Door ***A. TER GUNNE***, te ***Deventer***, is uitgegeven en alom verzonden:

Prof. **F. ARLT, Gezondheidsleer der Oogen in gezonden en lijdenden toestand** (met een Aanhangsel over Gezigtsglazen) ten algemeenen nutte beschreven. Naar den 2den druk, door A. ILCKEN, Heel- en Verloskundige te *Deventer*, à f 1—20.

Eene Fransche beoordeeling (*Annales d'oculist. t.* 17, p. 92) noemt dit Werkje *un véritable modèle de ce genre de publication.* Wij gelooven dat het geene verdere aanbeveling zal behoeven.

Van **ZSCHOKKE, de weg ten leven; Huis- en Handboek voor Christelijke Ouders en Jongelieden**, uit het Hoogduitsch, door R. REUDLER, Ev. Luth. Pred. te *Deventer*, verschijnt thans de 4de aflevering, à 35 c.

Wie nog van de voordeelen der inteekening wenscht te profiteren, haaste zich, daar de 5de afl., waarmede het werk compleet is, weldra volgt. Dit meesterstuk van den schrijver der *Uren aan de Godsdienst gewijd* heeft gewis geene aanbeveling noodig.

H.H. Boekhandelaren nog ex. overhebbende, gelieven die ten spoedigste terug te zenden, daar ik door de menigvuldige bestellingen om ex. verlegen ben.

*** Door DE ERVEN **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA** is heden uitgegeven en verkrijgbaar gesteld:

DE BEWERKING, DE BEREKENING EN HET VERVOER
VAN HET
HOUT IN DE BOSSCHEN,
inzonderheid in Zuid-Duitschland,
BENEVENS EENE
BIJDRAGE OVER DE HOUTTEELT IN NEDERLAND,
DOOR
G. SCHILTHUIS,
Benoemd Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederl. Oost-Indië.
Met drie uitslaande gesteendrukte Platen. Prijs f 2,40.

Werken
VOOR
VERMINDERDEN PRIJS.

***P. C. HOOFT*, Nederlandsche Historien,** 5 dln., met Aanteekeningen van *Dr. W. HECKER.* Prijs [f 12,50] **f 5.00.**

***CURRER BELL*, Jane Eijre, of het leven eener Gouvernante,** 2 dln. Prijs [f 5.80] **f 2.50.**

***J. VENEDEY*, Eene Badkuur in het Zuiden van Frankrijk.** Geschiedk. en plaats. herinneringen, 2 dln. Prijs [f 5.80] **f 2.50.**

***A. G. BRUINSES*, Uit het Leven.** Schetsen en Beelden. Prijs [f 1.50] **f 0.40.**

——— **Tafereelen uit de Geschiedenis van de stichting en vestiging der Christelijke Kerk.** Prijs [f 3,75] **f 1.50.**

——— **Schetsen uit het Christelijk Leven in de drie eerste eeuwen der Kerk.** Prijs [f 1.50] **f 0.50.**

Bovenstaande werken zijn voor den daarbij gevoegden verminderden prijs bij de meeste Boekhandelaars verkrijgbaar gesteld. De Uitgevers twijfelen niet, of velen zullen zich deze gelegenheid ten nutte maken, om voor eene betrekkelijke kleinigheid zich deze genoegzaam bekende werken aan te schaffen.

4½ pCt. Provinciale Friesche
GELDLEENING, f 190.000.

INSCHRIJVINGEN op deze LEENING worden tot den 29sten dezer maand aangenomen door de ondergeteekenden, bij wie verdere INLICHTINGEN zijn te bekomen.

GRONINGEN, 21 September 1857.
MESDAG & ZONEN.

Donderdag den 24sten September

1857, des namiddags te 2 uur, zullen, voor de Behuizing, geteekend T 157, Westzijde in de Sledemennerstraat te *Groningen*, publiek worden verkocht:

eenige **MEUBELAIRE** en **ANDERE GOEDEREN**, behoorende tot de nalatenschap van wijlen den Diaconiedienaar W. GLEUNS. Te bezien daags te voren, des namiddags van 2 tot 5 uur.

Mr. E. VAN EERDE, *Notaris*.

Vrijdag den 2den October 1857,

des voormiddags te elf uur, zullen, in het CONCERTHUIS, in de Poelestraat te *Groningen*, publiek worden verkocht:

Een groot aantal **HANGLAMPEN** van **1, 2, 3** of **5** LICHTEN, STAANDE LAMPEN, LANTAARNS, KROONEN, BLIKKEN OLIEKANNEN, BLAKERS, enz., zeer geschikt voor **KERKEN** en **SCHOLEN.**

Te bezien op den dag van Verkoop, van 9—11 uur.

Mr. J. H. GEERTSEMA, *Notaris*.

De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij zich hier ter Stede als

Tabaks-Fabrikant

heeft gevestigd, en almede zijn WINKEL in **SIGAREN, KOFFIJ, THEE** en **KOLONIALE WAREN** heeft **geopend**, in de ***Oude Ebbingestraat***, naast de *Prov. Gron. Courantdrukkerij.* Beveelt zich minzaam in eens ieders gunst.

GRONINGEN, 21 September 1857.
I. KRANENBURG.

De ruim gesorteerde WINKEL

van wijlen de Wedw. **R. HUISINGA, Steentilstraat, *Groningen*,** in

GOUD- EN ZILVERWERKEN, JUWEELEN en HORLOGIEN,

wordt **UITVERKOCHT**, tot **veel verminderde Prijzen.**

Het **HUIS**, waarin die AFFAIRE sinds meer dan 50 jaren met het beste succes is uitgeoefend, tevens ook geschikt tot vele andere Bedrijven, zal benevens een HUIS er naast, door J. SCHIPPERS in huur bewoond, in Nov. of Dec. e.k. in openbare Veiling te Koop worden aangeboden.

Hoeden- en Pettenmagazijn,

De ondergeteekende heeft de eer aan zijne Stad- en Landgenooten te berigten, dat hij in de **Brugstraat**, letter G, no. 208, in de Behuizing laatstelijk bewoond geweest door den Heer Apotheker P. J. DAMSTÉ, een' WINKEL heeft geopend van **ZIJDEN en VILTE**

HOEDEN EN PETTEN,

van welke Artikelen, tot die beide Vakken behoorende, hij rijkelijk is voorzien; belovende eene prompte en civiele bediening.

GRONINGEN, 23 September 1857.
J. P. POT.

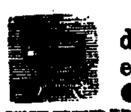

De ondergeteekende berigt door deze, dat hij ONTVANGEN heeft een fraai en groot assortement **KAGCHELS**, bestaande in OPENE CIRCULEERHAARDEN, KOLOM- en EREMITAGE KAGCHELS en IJZEREN TURFVATEN, naar den **laatsten smaak.** Ook is hij ruim voorzien in alle soorten ZEEFGAAS, alsmede effen GROENE, BLAAUWE en GESCHILDERDE HORRETJES.

WINSCHOTEN, 21 September 1857.
E. G. GROENEVELD.

TE KOOP:

eene **gebruikte KAPCHAIS**, bij J. SCHREUDER, in de Schuitemakersstraat.

BLAAUWE KASTDRUIVEN,

bij den Hovenier **J. WESSELS**, Nieuwe Kijk in 't Jatstraat.

Aangeboden,

voor HEEREN STUDENTEN: eene **besloten MIDDAGTAFEL** voor **9** à **10** Heeren. Adres aan het BUREAU dezer COURANT.

F. L. HENSEL, te *Martenshoek*,

vraagt ten spoedigsten, tegen **goed loon: 2 KOPERSLAGERSKNECHTEN.**

De Heer H. W. LENDERINK, te *Deventer*, meldt ons het volgende: TEUNIS OOLMAN, Landbouwer te *Voorst*, komt mij dezer dagen bij het koopen eener derde Bus **REVALENTA ARABICA** uit eigen beweging verhalen, dat zijne Vrouw, voor wier leven hij beducht was geweest, thans bijna geheel hersteld is. Na het afnemen der koorts, leed zij lang aan waterzucht; daarna openbaarde zich eene algemeene verzwakking, waardoor haar alle krachten verlieten. Uiterst zwak, aanhoudend bedlegerig en door de Geneeskundigen als den dood nabij geacht, had zij de toevlugt genomen tot de **Revalenta Arabica**; spoedig na het gebruik reeds kwamen hare krachten weder; hare gezondheid kwam terug en thans verrigt zij weder als vroeger haar gewoon dagelijksch werk. De man was met deze uitkomst zóó gelukkig, dat hij mij zelfs verzocht hieraan zooveel mogelijk bekendheid te geven.

Du Barry's Revalenta Arabica

werkt zeer gunstig op de spijsverterings-werktuigen en neemt in den grond alle ziekten, die uit slechte sappen ontstaan; het neemt de oorzaak der ziekte weg, waardoor deze zelve dan als een natuurlijk gevolg verdwijnt. Onder de ziekten die door slechte sappen ontstaan en door de vernieuwing derzelve genezen worden, behooren: Onregelmatigheden in de verrigtingen, verstoppingen, zuur, kramp, buikpijn, stuipen, maagwater, maagkanker, diarrhaea, zenuwziekten, galachtigheid, windzucht, opgezetheid, hartkloppingen, zenuwachtige hoofdpijn, branderigheid, prikkeling van nieren en blaas, graveel, roos, pijn tusschen de schouderbladen en in bijna alle deelen van het ligchaam, slepende ontsteking, verzwering in de maag, huiduitslag, klierziekte, onzuiverheid, bloedarmoede, beginnende tering, waterzucht, misselijkheid na het eten, algemeene verzwakking, hoest, aamborstigheid, benaauwdheid op de borst, slijmziekte, uitputting en eene menigte andere ziekteverschijnselen, die men niet weet te noemen noch te rangschikken.

Zij is bovendien het beste voedsel voor kinderen en zwakken in het algemeen, daar zij zelfs in de zwakste magen niet verzuurt, noch strijdig is met eenen gewonen leefregel of goed krachtig voedsel, maar een gezonden eetlust opwekt, de spijsvertering herstelt, aan ligchaam en geest nieuwe kracht bijzet.

Amsterdam, VERKOOPHUIS; *Assen*, H. P. A. VAN GORCUM; *Appingedam*, S. RITSEMA; *Delfzijl*, T. WIJNTJES; *Groningen*, C. RIKKERS en M. GAARBEEK; *Hoogezand*, F. M. DIKEMA; *Loppersum*, H. KUIPER; *Nieuwolda*, R. P. VAN CALCAR; *Noordbroek*, W. B. TEDINGA; *Pekela*, J. T. FELDBRUGGE; *Sappemeer*, Wedw. S. SCHELTENS; *Stads-Kanaal*, H. KIKKEL; *Uithuizen*, J. SCHUURMAN NIEVEEN, *Veendam*, SAVENIJE; *Winschoten*, G. WASMAN, en in de bekende Dépôts in de andere Steden.

A. Bernstein,
OVER DE GEHEIME KRACHTEN DER NATUUR.

Naar het Hoogduitsch door ***G. H. RISSIK***, 1ste—4de afl., prijs per afl. f 0—30.

In het laatste Nr. van het *Leeskabinet* zegt Recensent van dit Werk:

»BERNSTEIN's naam staat er ons borg voor, dat wij hier iets goeds te wachten hebben; en reeds de bloote inzage der twee eerste afl. overtuigt ons, dat wij ons in onze verwachting niet bedriegen. In aangenamen, regt onderhoudenden vorm, leert hij ons de geheime krachten der natuur kennen, en vinden wij een schat van wetenswaardige bijzonderheden medegedeeld. Wij zien met verlangen het vervolg te gemoet, en stellen ons voor op dit aanbevelenswaardige Werk terug te komen, wanneer het compleet zal zijn. Voor 's hands vermelden wij nog maar alleen, dat het uit 9 of 10 aflev., ieder van 48 bladz., zal bestaan, die voor slechts 30 Cts. verkrijgbaar zijn gesteld; een prijs, die bij den compressen en wezenlijk fraaijen druk uiterst matig te achten is."

De eerste afl. is alom ter inzage te bekomen en mag worden opengesneden.
Den koopers van: **BOVEN LUCHT EN WOLKEN**, van denzelfden Schrijver, zij het inzonderheid aanbevolen.
ROTTERDAM, September 1857.

HENDRIK ALTMANN,
Uitgever.

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA.